

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Katedra společenských věd

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Lucie Kotásková

Tradice, zvyky a obyčeje na Krnovsku

Olomouc 2022

Vedoucí práce: Mgr. Monika Kudelová

Prohlašuji, že bakalářskou práci jsem vypracovala zcela samostatně a uvedla jsem všechny použité zdroje a literaturu, z nichž jsem čerpala. Použité zdroje a literaturu v této bakalářské práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu uvedené literatury.

V Olomouci dne 20. 4. 2022

.....

Lucie Kotásková

Poděkování:

Touto cestou bych ráda poděkovala vedoucí mé bakalářské práce, Mgr. Monice Kudelové za rady, ochotu poradit a čas, který mi věnovala při vedení této práce. Další poděkování patří respondentům, kteří mi pomohli při tvorbě praktické části za jejich ochotu spolupracovat.

Obsah

Úvod	8
1. Charakteristika mikroregionu Krnovska	9
<i>1.1. Krnov</i>	9
1.1.1. Geografické údaje.....	9
1.1.2. Historie	9
<i>1.2. Město Albrechtice</i>	10
1.2.1. Geografické údaje.....	10
1.2.2. Historie	10
<i>1.3. Lichnov</i>	11
1.3.1. Geografické údaje.....	11
1.3.2. Historie	11
<i>1.4. Brantice</i>	12
1.4.1. Geografické údaje.....	12
1.4.2. Historie	12
<i>1.5. Bohušov</i>	13
1.5.1. Základní informace.....	13
<i>1.6. Býkov-Láryšov</i>	13
1.6.1. Základní informace.....	13
<i>1.7. Čaková</i>	14
1.7.1. Základní informace.....	14
<i>1.8. Dívčí Hrad</i>	14
1.8.1. Základní informace.....	14
<i>1.9. Heřmanovice</i>	14
1.9.1. Základní informace.....	14
<i>1.10. Hlinka</i>	15
1.10.1. Základní informace.....	15
<i>1.11. Holčovice</i>	15
1.11.1. Základní informace.....	15

1.12.	<i>Hošťálkovo</i>	15
1.12.1.	Základní informace.....	15
1.13.	<i>Janov</i>	16
1.13.1.	Základní informace.....	16
1.14.	<i>Jindřichov</i>	16
1.14.1.	Základní informace.....	16
1.15.	<i>Krasov</i>	17
1.15.1.	Základní informace.....	17
1.16.	<i>Liptaň</i>	17
1.16.1.	Základní informace.....	17
1.17.	<i>Osoblaha</i>	17
1.17.1.	Základní informace.....	17
1.18.	<i>Petrovice</i>	18
1.18.1.	Základní informace.....	18
1.19.	<i>Rusín</i>	18
1.19.1.	Základní informace.....	18
1.20.	<i>Slezské Pavlovice</i>	19
1.20.1.	Základní informace.....	19
1.21.	<i>Slezské Rudoltice</i>	19
1.21.1.	Základní informace.....	19
1.22.	<i>Třemešná</i>	20
1.22.1.	Základní informace.....	20
1.23.	<i>Úvalno</i>	20
1.23.1.	Základní informace.....	20
1.24.	<i>Vysoká</i>	20
1.24.1.	Základní informace.....	20
1.25.	<i>Zátor</i>	21
1.25.1.	Základní informace.....	21
2.	Pojmy	22

2.1.	<i>Tradice</i>	22
2.1.1.	Vznik tradic	22
2.2.	<i>Zvyky</i>	23
2.3.	<i>Obyčeje</i>	23
2.4.	<i>Pranostiky</i>	23
3.	Rozdělení tradic dle ročních období	25
3.1.	<i>Jaro</i>	25
3.1.1.	Velikonoce.....	25
3.1.2.	Pálení čarodějnic.....	27
3.1.3.	Máj.....	27
3.1.4.	Den matek.....	28
3.1.5.	Tradiční jarmark	28
3.1.6.	Od srdce k srdci	28
3.1.7.	KRRR! 70MM FILM FEST KRNOV	29
3.2.	<i>Léto</i>	29
3.2.1.	Svatojánská noc	29
3.2.2.	Konec léta s opicí	29
3.2.3.	Krnovské hudební slavnosti.....	29
3.3.	<i>Podzim</i>	30
3.3.1.	Dušičky.....	30
3.3.2.	Svatý Martin	30
3.3.3.	Svatohubertská pouť.....	30
3.3.4.	Lampionový průvod	31
3.4.	<i>Zima</i>	31
3.4.1.	Advent	31
3.4.2.	Vánoční trhy	31
3.4.3.	Svatý Mikuláš.....	32
3.4.4.	Vánoce	32
3.4.5.	Silvestr a Nový rok.....	33
3.4.6.	Tři králové	34
3.4.7.	Masopust.....	35

4. Metodika výzkumu	36
4.1. <i>Kvalitativní výzkum .....</i>	36
4.2. <i>Formulace problému .....</i>	36
4.3. <i>Cíl výzkumu .....</i>	36
4.4. <i>Výzkumné otázky.....</i>	37
4.5. <i>Výběr respondentů.....</i>	37
4.6. <i>Průběh sběru dat .....</i>	37
5. Rozbor výsledků dat.....	38
6. Diskuse.....	39
Závěr	42
Přílohy	43
1. Rozhovory	43
1.1. <i>Rozhovor č. 1 .....</i>	43
1.2. <i>Rozhovor č. 2.....</i>	44
1.3. <i>Rozhovor č. 3.....</i>	45
1.4. <i>Rozhovor č. 4.....</i>	46
1.5. <i>Rozhovor č. 5.....</i>	47
1.6. <i>Rozhovor č. 6.....</i>	48
1.7. <i>Rozhovor č. 7.....</i>	49
1.8. <i>Rozhovor č. 8.....</i>	50
Seznam použité literatury a dalších zdrojů.....	52
Seznam příloh	56
Anotace	57

Úvod

V této bakalářské práci se zabývám tradicemi, zvyky a obyčejí na Krnovsku. Tuto bakalářskou práci jsem si vybrala z toho důvodu, abych zjistila, které tradice se na Krnovsku dodržují, jak se tyto tradice slaví, ale také jak se liší dodržování tradic v dětství a v dospělosti. Dnešní doba je významně ovlivňována sociálními sítěmi a různou moderní technologií. Jelikož máme v podstatě vše přístupné v digitalizované podobě, často zapomínáme, co se kolem nás děje v reálném světě. A jednou z opomíjených věcí jsou právě tradice. Tradice a zvyky byly už od pradávna velkou součástí našeho kulturního života, a je tedy smutné vidět, že z něj pomalu mizí. I když není oblast Krnovska na tradice příliš bohatá, a to především kvůli odsunu německého obyvatelstva po druhé světové válce, které s sebou odneslo i místní tradice. Stále se zde však najde poměrně velké množství tradic a zvyků – jak starší, tak novější. Tuto práci jsem zaměřila na 4 obce nacházející se v krnovském regionu, a to na Krnov, Město Albrechtice, Lichnov a Brantice.

Tato bakalářská práce je rozdělena na dvě části. První částí je teoretická část, která se zaměřuje na charakteristiku Krnovska a dále jednotlivých obcí. Blíže charakterizovány jsou pouze 4 obce, na které byl výzkum v praktické části zaměřen. U zbylých obcí jsou vypsány pouze základní údaje. V druhé kapitole se zabývám jednotlivými pojmy. V této kapitole jsou definovány pojmy tradice, zvyky, obyčej a pranostiky. Třetí kapitola se již zabývá jednotlivými tradicemi, které se na Krnovsku dodržují, a které jsou rozděleny podle ročních období.

Druhá část je praktická. Pro výzkum v praktické části jsem vybrala kvalitativní metodu výzkumu pomocí polostrukturovaného rozhovoru. Rozhovory jsem využila ke zjištění cílů své práce.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1. Charakteristika mikroregionu Krnovska

Krnovsko je mikroregion, který se nachází v severní části Bruntálského okresu v Moravskoslezském kraji a je svazkem 25 obcí. Severní strana Krnovska sdílí státní hranici se sousední Polskou republikou, dále region sousedí s okresem Jeseník a Opava a na jižní straně je Bruntál. Mikroregion Krnovsko sčítá přes 43 000 obyvatel a je spravován městem Krnovem.

Téměř celé území Krnovska leží v geomorfologické provincii Česká vysočina, pouze oblast obce Krnova, Úvalna a Osoblahy náleží Středopolské nížině.

Nejstarší obcí mikroregionu je Býkov – Láryšov, o které se datují zmínky již z roku 1238. Krnovsko patří mezi jedno z nejstarších osídlení na celém území České republiky, které je dokázáno především velkým množstvím hradů a tvrzí, ale také kostelů. (Mikroregion Krnovsko, 2016)

1.1. Krnov

1.1.1. Geografické údaje

Město Krnov se nachází nedaleko polských hranic a leží na soutoku řek Opavy a Opavice. V tomto městě žije přes 23 000 osob a je 48. největším městem České republiky. Nejvýraznějším místem tohoto města je Cvilínský kopec, na jehož vrchu se nachází kamenná rozhledna a kostel Panny Marie Sedmiboletné. Za další výrazné místo bychom mohli považovat Bezručův vrch a vrch Vyhlídka, na kterém stojí také rozhledna, tentokrát ale dřevěná.

1.1.2. Historie

O městě Krnov máme první psanou zmínku již z roku 1240, avšak pod jménem Kyrnow. Tento název byl později v latinsky psaných dokumentech pozměněno na Carnovia a Krnov se stal křižníkem obchodních tras. Velké ekonomické prosperity a také rapidnějšího růstu obyvatelstva se Krnova dočkal v průběhu 16. a 17. století. V tomto období bylo vystavěno mnoho kamenných budov a jednou z těch významnějších, byl i Cvilínský kostel. (infokrnov.cz, 2019)

1.2. Město Albrechtice

1.2.1. Geografické údaje

Velká část území Města Albrechtic leží na povodí řeky Opavice, která slouží i jako přírodně vytvořená hranice tohoto města s Polskou republikou. Město Albrechtice se nachází v podhůří Hrubého Jeseníku a náleží provincii Česká vysočina. Kromě samotného města k Městu Albrechticím patří 10 místních částí, mezi něž patří například Linhartovy nebo Valštejn.

Mezi nejvýznamnější místa v této oblasti patří zejména rozhledna Hraniční vrch, která je zajímavá již na první pohled tím, že má věže dvě, ale také ojedinělou železnou konstrukcí. Další zajímavou památkou je Starý zámek Města Albrechtic, který měl být vystavěn již kolem roku 1377, Linhartem z Rovna. Ve městě byl později ale vystavěn jiný zámek a na základě Benešových dekretů začal starý zámek využívat státní statek a ČSAD. Tento zámek byl jako zcela zchátralý v roce 1980 zbořen. (město-albrechtice.cz, 2021)

1.2.2. Historie

Město Albrechtice byly poprvé zmíněny v roce 1377 a to v listině, která měla rozdělit opavské knížectví po smrti Mikuláše II. Roku 1492 byly Albrechtice povýšeny na městečko českým králem Vladislavem II., což vydrželo až do roku 1716, kdy byly povýšeny z městečka na svobodné panství, tentokrát císařem Karlem VI. Dalšího povýšení se Město Albrechtice dočkalo za pouhých 60 let, a to v roce 1776, kdy císařovna Marie Terezie povýšila panství na město municipální, což znamenalo, že měli svou samosprávu i soudní pravomoci.

Roku 1825 byly Albrechtice prodány Vincenci Tlachovi a Vincenci Keilovi, kteří o pár let později vystavěli na okraji města válcovnu plechu, která byla ovšem po šedesáti letech převezena do Bohumína.

1.3. Lichnov

1.3.1. Geografické údaje

Obec Lichnov má zhruba 1 044 stálých obyvatel a můžeme jej rozdělit na dvě části, a to Lichnov a Dubnici. Lichnov, stejně jako Krnov a Město Albrechtice patří k provincii Česká vysočina a také do povodí řeky Opavy (povodí Odry). Lichnovem protéká říčka Čižina, která však pramení do více toků, z nichž nejvýznamnějším je potom Tetřevský a Lichnovský potok.

Mezi významnou památku Lichnova bychom mohli zařadit kostel sv. Petra a Pavla, který byl vystavěn na místním hřbitově, již v 17. století. Podle historických spisů měl kostel 3 dřevěné oltáře a tři zvony, které musely být kvůli působení vnějších podmínek na dřevěný kostel přesunuty do kostela nového. Ten byl vystavěn v roce 1794, tentokrát už z pevných materiálů. Z oltářů se bohužel dochoval pouze ten hlavní a je až do dnešní doby chráněnou kulturní památkou. (obec Lichnov, 2020)

Dubnice je velmi malá vesnice, která se nachází zhruba 3 kilometry od Lichnova. Počet obyvatel, kteří v této vesnici žijí, se odhaduje na zhruba 140 lidí. První písemná zmínka o Dubnici pochází z roku 1289 a tyto dokumenty byly nalezeny na místě Kostela sv. Antonína Paduánského, který roku 1820 vyhořel, a na jeho místě byl postaven kostel zděný.

1.3.2. Historie

První zmínka o obci Lichnov pochází z roku 1340 a prvním majitelem této obce byl Přesecký z Lichnova. V období 15. a 16. století se v těchto místech těžilo zlato, olovo a železo a v roce 1622, z důvodu zadlužení, bylo tehdy lichnovské panství prodáno a jak Lichnov, tak Dubnice se staly majetkem Lichněstějů.

V 16. století také začalo docházet k výraznému diferenciování místního obyvatelstva. Úlevy byly poskytovány pouze těm největším sedlákům a na ostatní obyvatele obce se nevztahovaly. Změnu nepřinesla ani revoluce v roce 1848. Půdu, na které chtěli občané pracovat museli odkupovat od vrchnosti, čímž se mnohdy zadlužili a museli si hledat obživu jinou. Mohli bychom říct, že tato revoluční změna občany diferenciovala ještě více. (Lichnov, 2021)

1.4. Brantice

1.4.1. Geografické údaje

Obec Brantice se nachází jihozápadním směrem od Krnova, se kterým také sousedí. Geomorfologicky patří obec Brantice k provincii Česká Vysočina a jejím nejvyšším vrcholem je Uhlák, který dosahuje výšky 667 metrů a leží na hranici s Hošťálkovy. Obcí také protéká řeka Opava.

Brantice jsou tvořeny dvěma místními částmi, a to část Brantice a část Radim. Brantice se nacházejí v nadmořské výšce 341 metrů nad mořem, zatímco Radim se nachází v nadmořské výšce 379 metrů nad mořem. Obec má dohromady 1391 obyvatel.

V Branticích se nachází i mnoho pamětihodností. Mezi ně patří například zámek, který pochází ze 70. let 16. století. Tento zámek byl vystavěn kancléřem Jenorýmem Reinwaldem, avšak byl v průběhu let mnohokrát přestavován. Součástí tohoto zámku je i zámecký park, který však byl založen až mnoho let po vystavění zámku, a to v letech 1890 až 1900. V zámeckém parku stojí socha Herkula, která byla zhotovena již v roce 1709.

Další významnou památkou je farní kostel Nanebevzetí Panny Marie. Tento kostel byl v roce 1593 přestavěn a přibyla mu věž s psaníčkovými sgrafity¹, sakristii a boční kaplí. Pamětihodnost, kterou můžeme najít ve vesnici Radim, je pak kaple sv. Jana Nepomuckého. (místopisy.cz, 2022)

1.4.2. Historie

První zmínka o obci Brantice pochází z roku 1222, kdy byla ves darována Vladislavem Jindřichem komořímu Bernhardovi. V roce 1377, při dělení Opavského knížectví, připadly Brantice ke knížectví Krnovskému. Radim patřila do roku 1848 k Brantickému statku, a po zrušení panství jako správních jednotek připadly v roce 1850 okresu Krnov.

Kvůli válkám, ke kterým docházelo mezi 15. a 17. století bylo území Brantic osidlováno především německým obyvatelstvem a mělo tedy převážně německý charakter. Ke změně došlo až po Druhé světové válce, tedy po roce 1945, kdy začala být obec osidlována českými občany.

---

¹ Sgrafito – Technika grafické výzdoby omítkových povrchů staveb, která vznikla v období renesance. (publi.cz – Učební text pro obor Malíř a lakýrník, 3.ročník, 2009)

Hlavním zdrojem obživy obyvatelstva Brantic bylo převážně zemědělství a chov dobytka a velkého rozvoje se obec dočkala v roce 1862, kdy byla vybudována císařská silnice, která spojovala Bruntál a Krnov. Do roku 1907 v Branticích fungoval pivovar, který patřil k velkostatku a také zde bylo v 50. letech 20. století založeno jednotné zemědělské družstvo, které však po čtyřiceti letech své existence zaniklo. (Brantice.cz, 2022)

1.5. Bohušov

1.5.1. Základní informace

Obec Bohušov ve středu Osoblažská a má 413 obyvatel. Bohušov je tvořen místními částmi, které se jmenují Dolní Povelice, Karlov, Ostrá Hora a Kašnice. Geomorfologicky patří obec k provincii Středoevropská nížina a celé území Bohušova patří do povodí Odry. Obcí Bohušov protéká řeka Osoblah a nachází se zde Bohušovský a Fulštějnský rybník.

První zmínku o obci Bohušov máme z roku 1255, kdy byla obec součástí panství Herborta z Fulmu a byla osídlována především zemědělci. V období Prusko-rakouských válek byla obec střídavě obsazována pruským a rakouským obyvatelstvem. Po ukončení těchto válek zůstalo Osoblažsko rakouské, a to až do roku 1948, kdy začalo být území Osoblažska osidlováno českým obyvatelstvem. (Mikroregion Krnovsko, 2013)

1.6. Býkov-Láryšov

1.6.1. Základní informace

Obec Býkov-Láryšov leží v okrese Bruntál, má zhruba 160 obyvatel a je tvořena ze dvou vesnic, a to z Býkova a Láryšova. Geomorfologicky spadá Býkov-Láryšov k provincii Česká Vysočina a území obce patří do povodí Odry. V Láryšově můžeme najít Hájnický potok a v Býkově Černý potok.

První písemná zmínka o této obci pochází z roku 1238. Podle zakládací listiny dal v tomto roce Jindřich z Meranu svému služebníkovvi les, aby založil ves Býkov. Druhá část obce, Láryšov, byla založena až v roce 1793, na místě, na kterém se v minulosti nacházel rybník. Po ukončení Druhé světové války začalo v této obci přibývat nové české a slovenské obyvatelstvo a hlavním způsobem jejich obživy bylo zemědělství. V roce 1974 přepadla obec Býkov městu Krnovu a samostatnosti opět dosáhla již po osmnácti letech, a to v roce 1992. (Mikroregion Krnovsko, 2013)

1.7. Čaková

1.7.1. Základní informace

Čaková je horská obec, která byla v minulosti místní částí obce Zátor a momentálně zde žije zhruba 300 obyvatel. Čaková patří k provincii Česká vysočina a nejvyšším bodem této obce je kopec Skalka, který dosahuje nadmořské výšky 599 metrů nad mořem. Obcí protéká Čakovský potok, který se následně vlévá do řeky Opavy.

První písemná zmínka, kterou máme o této obci k dispozici, pochází z roku 1498, avšak existují domněnky, že existovala již ve 13. století. Na začátku 14. byla obec zničena za pomoci tatarských nájezdů a v roce 1330 byla znovuosídlena německými kolonisty. Mezi velmi významnou památku této obce patří dřevěná zvonice, která pochází z 18. století. ((Mikroregion Krnovsko, 2013)

1.8. Dívčí Hrad

1.8.1. Základní informace

Obec Dívčí Hrad leží mezi dvěma kopci v Osoblažském výběžku, a od Krnova je vzdálená zhruba 25 kilometrů. V současné době je obec tvořena třemi katastrálními územími, mezi něž patří Dívčí Hrad, Sádek u Dívčího Hradu a Životice u Dívčího Hradu.

Kdy přesně samotná obec vznikla není známo, avšak první písemné zmínky pochází z 13. století, přesněji tedy z roku 1267. Nejvýznamnější pamětihodností obce je zámek Dívčí Hrad, který byl postaven v 16. století na místě starého hradu a je kulturní památkou České republiky. (obec Dívčí Hrad, 2018)

1.9. Heřmanovice

1.9.1. Základní informace

Obec Heřmanovice se nachází v údolí horní Opavice a v současné době zde žije přes 300 obyvatel. Nejvyšším bodem této obce je Medvědí vrch, který dosahuje nadmořské výšky 1216 metrů nad mořem a územím protéká řeka Opavice.

První písemná zmínka o této obci pochází z roku 1339. Od svého počátku byly Heřmanovice součástí zlatohorského panství a nejpravděpodobněji založeny při hornické kolonizaci. Mezi významné pamětihodnosti této obce patří například Quinburg, což je zřícenina gotického hradu, který nejspíše pochází z konce 13. století, farní kostel sv. Ondřeje z 16. století a kaple sv. Jeronýma. (Mikroregion Krnovsko, 2013)

1.10. Hlinka

1.10.1. Základní informace

Obec Hlinka patří k provincii Středoevropská nížina a k roku 2021 sčítá 191 stálých obyvatel. Území obce spadá do povodí Odry a samotnou Hlinkou pak protéká řeka Osoblaha. Kromě této řeky můžeme v této obci najít ještě Sádecký potok nebo Velký Pavlovický rybník.

První písemná zmínka o této obci pochází již z roku 1267, když se ještě jmenovala Glynik. V obci Hlinka se v minulosti těžila hlína, a odtud tedy pochází i její název. Hlinka byla součástí Osoblažského panství a v roce 1850 se stala součástí okresu Krnov, později byla i začleněna do okresu Bruntál. Hlavní způsob obživy obyvatel Hlinky bylo zemědělství a mezi významné památky této obce bychom zařadit katolický farní kostel sv. Valentina, který pochází z 18. století. (Mikroregion Krnovsko, 2013)

1.11. Holčovice

1.11.1. Základní informace

Obec Holčovice leží v okrese Bruntál na řece Opavici. Patří k provincii Česká Vysočina a nejvyšším bodem této obce je Jedlová, která dosahuje nadmořské výšky 875 metrů nad mořem. Území Holčovic patří do povodí Odry a v obci pak dále pramení Kobylí potok, který se následně vlévá do řeky Opavy.

První písemnou zmínku o obci můžeme najít v tzv. dílčích listinách Opavského knížectví z roku 1377. Zmínka je však poněkud sporná, jelikož v listinách bylo použito jméno Luttendorff, avšak mnoho historiků se domnívá, že šlo právě o tuto obci. Z významných pamětihodností můžeme v této obci nalézt například Zvoničku, která pochází z 19. století a je zapsaná v seznamu kulturních památek České republiky, nebo kostel Neposkvrněného početí Panny Marie z 18. století. (obec Holčovice, 2011)

1.12. Hošťálkovy

1.12.1. Základní informace

Obec Hošťálkovy leží v předhůří Hrubého Jeseníku v oblasti Brantická vrchovina. Hošťálkovy rozdělujeme na části, a do správního obvodu obce patří ještě Vráclavek, Staré Purkratice a Křížová. Území obce patří do povodí Odry a hlavním tokem je Kobylí potok. V obci má trvalé bydliště momentálně 620 obyvatel.

První písemnou zmínku o obci Hošťálkovy máme z roku 1281 a můžeme zde najít pamětihodnosti, jako například kostel sv. Michaela archanděla z 18. století, nebo barokní Zámek Hošťálkovy ze 17. století.

1.13. Janov

1.13.1. Základní informace

Město Janov leží v okrese Bruntál a v současné době zde žije zhruba 280 obyvatel. Janov patří k provincii Česká vysočina a nejvyšším bodem, který můžeme na jižní straně tohoto města najít jsou Hřebeny, které dosahují nadmořské výšky 777 metrů nad mořem. Na severní straně pak máme horu Velká Stříbrná, která dosahuje ještě vyšší nadmořské výšky, a to 785 metrů nad mořem. Územím města protéká Petrovický a Svinný potok, který pramení na jihu města a následně ústí do říčky Osoblaha.

První písemná známka o tomto městě pochází z roku 1267. Území dnešního Janova bylo až do poloviny 13. století pusté a zalesněné. Zmínky o tomto městě pocházejí tedy až z období kolonizace osoblažského výběžku, po které se Janov, spolu s dalšími obcemi, stal do roku 1588 majetkem olomouckého biskupství. Mezi pamětihodnosti města Janova jistě patří barokní kostel Nejsvětější Trojice z 18. století, hornický pomník a barokní socha Panny Marie, které zdobí náměstí tohoto města, a také pseudorenesanční a pseudogotická náhrobní kaple, které se nacházejí na místním hřbitově a pocházejí z 19. století. (město Janov, 2015)

1.14. Jindřichov

1.14.1. Základní informace

Obec Jindřichov leží v okrese Bruntál a k roku 2020 zde hlásilo své trvalé bydliště na 1 213 osob. Jelikož tato obec leží v údolí, nemá mnoho vysokých bodů, avšak nejvyšším bodem této obce je Pěnkavčí hora, která dosahuje nadmořské výšky 704 metrů nad mořem. Územím pak protéká říčka Osoblaha, do které přitéká Stříbrný a Svinný potok. Administrativně se území obce rozděluje na dvě katastrální území, a to Jindřichov ve Slezsku a Arnultovice u Jindřichova.

První písemná zmínka o tomto území pochází z roku 1256, kdy byl Jindřichov založen podle magdeburského práva jako Henrikestorp. Až v roce 1945 přepadla obec ze soukromého vlastnictví do správy státu. Po odsunu německého obyvatelstva v roce 1946 zbylo obyvatelstvo převážně české. Mezi významné pamětihodnosti tohoto města patří neoklasicistně přestavěný Jindřichovský zámek, postavený v 17. století, ke kterému patří i zámecký park, nebo například kostel sv. Mikuláše, který byl postaven v roce 1672. (obec Jindřichov, 2011)

1.15. Krasov

1.15.1. Základní informace

Obec Krasov leží v okrese Bruntál a v současné době zde žije zhruba 350 obyvatel. Krasov patří k provincii Česká vysočina a územím protéká potok Krasovka a Kozí potok, který pramení pod Kozím vrchem. Nejvyšším bodem obce je pak bezejmenný kopec, který dosahuje nadmořské výšky 693 m.n.m.

Krasov byl založen krnovskými knížaty ke konci 15. století a první písemná zmínka o tomto území pak pochází z roku 1502. Svůj současný název získal Krasov až v roce 1945, do té doby byl známý jako Korunov – název používaný od roku 1870. Nejvýznamnější památkou tohoto území je zajisté kostel sv. Kateřiny v barokním stylu, který byl postaven roku 1677, avšak v letech 1867 až 1878 prošel rozsáhlou rekonstrukcí. (obec Krasov, 2010)

1.16. Liptaň

1.16.1. Základní informace

Obec Liptaň je rozdělena na tři části, a to na Liptaň, Bučávku a Horní Povelice a v současné době sčítá na 483 obyvatel. Obec patří k provincii Česká vysočina a nejvyšším bodem, který zde můžeme najít je vrchol Kobyla, který dosahuje nadmořské výšky 574 m. n. m. Z toků je pak nejvýznamnější Liptaňský potok.

První zmínka o obci Liptaň pochází z roku 1256, když byla Helembertem de Turrim postoupena olomouckému biskupu. Samotný vznik této obce se však datuje již na rok 1240. V roce 1938 zde došlo k události, která se dnes nazývá jako Liptaňská tragédie. Při této události došlo k napadení členů Stráže obrany zradikalizovaným německým obyvatelstvem – všech šest členů Stráže obrany bylo zavražděno. Mezi významné pamětihodnosti této obce patří Osoblažská úzkokolejka, a také Liptaňský bludný balvan, který patří mezi největší balvany v České republice. (obec Liptaň, 2019)

1.17. Osoblaha

1.17.1. Základní informace

Obec Osoblaha leží na soutoku řeky Osoblahy a Lesného potoku v okrese Bruntál, žije zde okolo 1 100 obyvatel a patří k provincii Středoevropská nížina. Obec se dělí na dvě katastrální území, a to Osoblaha a Studnice u Osoblahy. Nejvyšším bodem této obce je kopec Červenice,

který dosahuje výšky 285 m. n. m. a protéká tudy již zmíněná řeka Osoblaha, do které se vlévá říčka Prudník.

První písemná zmínka o obci pochází z roku 1233. O 8 let později, tedy v roce 1241 byla Osoblaha zničena Tatary. Obec se však podařilo obnovit a v roce 1251 získala městská práva. Silně zničena byla znova za druhé světové války, kdy bylo nenávratně zničeno až 90% celé obce a v roce 1960 ztratila titul města. Nejvýznamnější památkou této obce je barokní kostel sv. Mikuláše z 18. století, který patří mezi kulturní památky České republiky. Další velmi ceněnou kulturní památkou je osoblažský židovský hřbitov. (Osoblaha, 2015)

1.18. Petrovice

1.18.1. Základní informace

Obec Petrovice se nachází v předhůří Hrubého Jeseníku a jsou nejseverozápadnější obcí v Moravskoslezském kraji. Nejvyšším bodem této obce je hora Biskupská kopa, která dosahuje výšky 888 m. n. m., na které od roku 1898 stojí rozhledna. Obcí protéká říčka Osoblaha a Petrovický potok. (obec Petrovice, 2017)

Petrovice byly založeny kolem roku 1245 olomouckým biskupem Brunem, avšak první písemná zmínka pochází až roku 1251. V době revolucí, v letech 1848 až 1949, panovala v obci velká bída a nedostatek potravin, a z těchto důvodů se začalo objevovat i velké množství nemocí, což si vyžádalo život až 126 osob. Významnou památkou této obce je kostel sv. Rocha, který pochází z konce 17. století, a kaplička. (obec Petrovice, 2017)

1.19. Rusín

1.19.1. Základní informace

Obec Rusín se nachází na okraji Osoblažského výběžku a rozděluje se na části Rusín, Matějovice a Hrozová, z čehož Rusín je jakousi střediskovou obcí. V Rusíně má hlášené trvalé bydliště přibližně 150 obyvatel, nejvyšším bodem obce je Rusínský kopec s nadmořskou výškou 314 m. n. m., a protéká tudy potok Hrozová.

První zmínku o obci Rusín můžeme najít v historických dokumentech, přesněji tedy v závěti Voka z Rožmberka, z roku 1262. V roce 1742 se Rusín stal pohraniční vesnicí, avšak za pruských válek byl vypálen. Po konci druhé světové války byla tato obec opuštěna a první české obyvatelstvo se na toto místo vrátilo až v červenci roku 1945. Převážná většina obyvatelstva této obce bylo však německého původu, a tak byli v květnu roku 1946 z obce

odsunutí. Zůstalo zde pouze 7 českých občanů. Významnou pamětihodností této obce je rusínská kaple, která stojí na Rusínském kopci. (Mikroregion Krnovsko, 2013)

1.20. Slezské Pavlovice

1.20.1. Základní informace

Obec Slezské Pavlovice leží v provincii Středoevropská nížina a jde o nejseverněji položenou obec na Moravě a žije zde přibližně 200 obyvatel. Obec leží v Osoblažské nížině a nejvyšší bod, který v této obci můžeme najít je Švédský sloup, který dosahuje nadmořské výšky 257 m. n. m. Obcí protéká říčka Prudník a Pavlovický potok.

První písemná zmínka o Slezských Rudolticích pochází z roku 1267, kdy byla zmíněna v listině Bruna ze Schauenburku. Původně byla tato obec osidlována hlavně německým obyvatelstvem, a z toho důvodu měla název Německé Pavlovice – svůj nynější název získala až po poválečném odsunu německého obyvatelstva v roce 1947. Významnými pamětihodnostmi této obce je novogotický kostel sv. Ondřeje, socha sv. Jana Nepomuckého z 18. století, a pomník, který je věnovaný obětem první světové války. (Mikroregion Krnovsko, 2013)

1.21. Slezské Rudoltice

1.21.1. Základní informace

Obec Slezské Rudoltice se nachází v Osoblažském výběžku na okraji Zlatohorské vysočiny a žije zde 519 obyvatel. Slezské Rudoltice jsou tvořeny ze šesti samostatných částí, a to jsou Městys a Ves Rudoltice, Amalín, Nový Les, Koberno, Víno, a dnes již skoro zaniklé Pelhřimovy. Nejvyšším bodem obce Slezské Rudoltice je Obecní vrch, který dosahuje nadmořské výšky 568 m. n. m. a leží na hranici s obcí Třemešná. Hlavním tokem této obce je potok Lužná, který se v obci Bohušov vlévá do řeky Osoblahy.

První písemná zmínka o Slezských Rudolticích pochází z roku 1255, kdy byla tato obec spolu s dalšími věnována jako církevní léno Herbotovi z Fulmu. Po konci druhé světové války byla obec osídlena převážně českým obyvatelstvem, později se zde přistěhovalo i několik obyvatel řeckého původu. Současná obec vznikla v roce 1947, kdy došlo ke sloučení Městysu a Vsi Rudoltice. Mezi významné pamětihodnosti obce patří zámek Slezské Rudoltice z 16. století, kostel sv. Jiří z 15. století, a kostel sv. Kateřiny z 19. století. (Mikroregion Krnovsko, 2013)

1.22. Třemešná

1.22.1. Základní informace

Obec Třemešná leží v severovýchodní části Moravskoslezského kraje a leží v mírném údolí podél Mušlovského potoku a žije zde 898 obyvatel. Obec se dělí na dvě katastrální území, a to Třemešnou a Rudíkovy, a Třemešná se dále dělí na 2 místní části – Třemešná a Damašek. Nejvyšším bodem obce je hora Kobyla, která dosahuje nadmořské výšky 574 m. n. m. a leží na hranici s obcí Liptaň.

První písemná zmínka o obci Třemešná pochází z roku 1256. Po roce 1848 došlo v této obci k významnému kulturnímu a hospodářskému růstu, který byl způsobem předpisovým školstvím. Do konce druhé světové války zde převládalo německé obyvatelstvo. Velmi významnými pamětihodnostmi této obce je úzkorozchodná železniční trať, která vede Třemešné ve Slezsku do Osoblahy, a kostel sv. Šebestiána, který byl postaven v 18. století a je kulturní památkou České republiky. (Mikroregion Krnovsko, 2013)

1.23. Úvalno

1.23.1. Základní informace

Obec Úvalno leží v okrese Bruntál a žije zde zhruba 1 000 obyvatel. Obec patří k provincii Středoevropská nížina a nejvyššími body obce je vrch U lesovny, který dosahuje výšky 427 m. n. m., a vrch Strážišťe, který dosahuje výšky 395 m. n. m. Obcí protéká řeka Opava, Hájnický potok a Černý potok.

První zmínka o obci Úvalno pochází z roku 1238, a můžeme ji najít v obecní kronice. V této kronice je však použit název Chvalno. V předválečném období a následně i během druhé světové války byla většina obyvatelstva německého původu. Po konci války bylo německé obyvatelstvo odsunuto a obec byla osidlována obyvatelstvem českým. Významnými památkami obce Úvalno je kostel sv. Mikuláše ze 14. století, rozhledna Hanse Kudliča na Strážišti z roku 1913 a hrob Hanse Kudliča. (Mikroregion Krnovsko, 2013)

1.24. Vysoká

1.24.1. Základní informace

Obec Vysoká se nachází v provincii Česká vysočina a žije zde 306 obyvatel. Je tvořena z místních částí – Vysoká, Bartulovice a Pitárné. Nejvyšším bodem této obce je kopec Stráž, který dosahuje výšky 494 m. n. m. a protéká tudy Petrovický potok.

První zmínka o této obci pochází z roku 1267. I zde žilo do druhé světové války obyvatelstvo převážně německé, které bylo po jejím konci násilně vyhnáno. Nejvýznamnější památkou této obce je farní kostel sv. Urbana, který byl postaven v letech 1766 až 1767 a je kulturní památkou České republiky. (Mikroregion Krnovsko, 2013)

1.25. Zátor

1.25.1. Základní informace

Obec Zátor leží na jihozápadě mikroregionu Krnovska a žije zde přibližně 1 200 obyvatel. Tato obec se v současné době rozděluje na dvě obecní části, a to na Zátor a Loučky u Zátoru, v minulosti však k těmto částem patřila i obec Čáková. Zátorem protéká řeka Opava a nejvyšším bodem obce je Holubí vrch, který dosahuje výšky 599 m. n. m.

První zmínky o obci pocházejí z roku 1377, kdy byl jejím vlastníkem Štěpán z Vartnova, tehdy se však používal název „Sator“. Mezi významné pamětihodnosti této obce můžeme zařadit barokní kostel Nejsvětější Trojice, kterému náleží i hřbitov, zříceniny hradu Zátor, které leží v části Loučky, a v neposlední řadě pramen Zátorské kyselky. První zmínky o tomto prameni pochází z roku 1771 a byla známá hlavně pro své ozdravné a osvěžující účinky. (Mikroregion Krnovsko, 2013)

2. Pojmy

2.1. Tradice

Při definování pojmu lidová tradice bychom mohli říct, že jsou to obecně společenské zvyky či obyčeje, které se pravidelně opakují, jsou vázány na roční období anebo mají v kalendáři vypsané konkrétní datum. Za tradice můžeme považovat jakékoliv kulturní dědictví, které se často přenáší ze starší generace na generaci mladší, mohou to být jakékoliv návyky, či kulturní akce. Tradice se mohou v průběhu let stále měnit, vyvíjet se, nebo dokonce i zanikat. Tradice v minulosti také sloužila jako forma vytváření osobnosti a socializace dětí. Dodnes platí, že tradice spojují rodinu a máme díky nim například více příležitostí trávit čas se svými nejbližšími.

2.1.1. Vznik tradic

Lidové tradice byly odjakživa spojovány s přírodou a jejími změnami, fázemi měsíce, ročními obdobími, a také změnami či událostmi, které každé roční období přinese. Kdysi se lidé neřídili podle kalendáře, ale přesně podle chování přírody. Spousta tradic a zvyků vznikla z toho důvodu, že lidé věřili, že když budou přírodu oslavovat, budou chráněni před nemocemi a chudobou, a dočkají se dobré úrody.

S příchodem křesťanství přišlo i mnoho snah tyto tradice změnit a místo nich šířit křesťanskou víru a myšlení. Chtěli potlačit staré svátky a zvyky, a to tedy hlavně u obyvatel vesnic. Tito lidé si však své tradice vzít nenechali a snaha o šíření křesťanské víry byla tedy neúspěšná. Od víry se lidé začali obracet i po třicetileté válce, kdy se začali vracet ke svým zvykům, především tedy z toho důvodu, že měla katolická církev velmi katastrofální dopad na celou zemi. Křesťanství ovšem nemělo pouze špatný dopad na kulturu tehdejšího obyvatelstva, naopak v mnoha ohledech k jejímu rozvoji přispěla. Nejvýznamnějším příspěvkem křesťanství kultuře bylo zavedení kalendáře. „*Papežem Řehořem XIII. byl ustanoven a přijat v roce 1582 současný Gregoriánský kalendář. Tento křesťanský kalendář byl postupně doplňován dny zasvěcenými radě světců, patronů a z toho vyplynula i řada svátků.*“ (Jelínek, 2004, s. 6)

2.2. Zvyky

Zvyky bychom mohli definovat jako jakousi formu jednání či chování, která se pravidelně opakuje. „*Zvyk je obdobně jako obyčej tradovaným přenosem konkrétní sociokulturní zkušenosti a způsobem korekce rozporných vztahů, zájmů a potřeb v daném společenství.*“ (Jančář, Krist, Soukup, 2011, s. 103) Můžeme tedy říct, že slova zvyk a obyčej jsou synonymy. Za zvyky můžeme považovat jakékoliv slavnostní chvíle, jako je například svatba, která je spojena s obřady – právě tyto obřady považujeme za zvyky. Můžeme je stejně jako lidové tradice dělit na rodinné či společenské. Mezi rodinné zvyky zařazujeme například narození dítěte, jeho křest, a již výše zmíněnou svatbu. Společenské zvyky jsou opět vázány na přírodu a její změny. Zvyky nám také pomáhají se zařazením do společnosti. (Langhammerová, 2011)

2.3. Obyčeje

„*Obyčej je tradicí určený způsob sociokulturního chování, jednání a komunikace podle ustáleného vzoru, utvářející vědomí identity, kontinuity a solidarity společenství.*“ (Jančář, Krist, Soukup, 2011, s. 77) Jak už bylo výše zmíněno, slovo obyčej a zvyk si jsou významově velmi podobné. Oba pojmy popisují jakési dodržování norem a charaktery jim typické jsou pravidelnost, spontánnost i stabilita, a především kolektivnost. Obyčeje můžeme rozdělit také do dvou skupin, a to na rodinné a výroční. Mezi rodinné můžeme opět zařadit svatby, narození dítěte, či pohřeb – zkrátka události, které tráví rodina pohromadě. Výroční obyčeje naopak souvisí s ročními obdobími. Může jít například o jarní rovnodennost, letní slunovrat, podzimní rovnodennost a zimní slunovrat, které se pravidelně každý rok opakují. Dále zde můžeme zařadit například Vánoce, Velikonoce či Masopust. (Jančář, Krist, Soukup, 2011)

2.4. Pranostiky

Pranostiky jsou součástí lidové slovesnosti, které opět velmi blízce souvisí s přírodou. Jsou to krátké říkánky, které jsou především o počasí a jeho dopadu. Máme mnoho druhů pranostik a rozdělují se podle toho, čeho se zrovna týkají. Hospodářské pranostiky se například zaměřují na zemědělství a úrodu, meteorologické, které mohou být dále rozděleny na výroční a krátkodobé předpovědi počasí, singulární pranostiky, které jsou podskupinou pranostik meteorologických, varovné, které souvisely se změnou teplot, a tudíž dopadu na úrodu, např. „*Pankrác, Servác a Bonifác – ledoví muži, poškozují ovocný květ i růži.*“ (Vašků, 1998, s. 17) Dalšími jsou fenologické pranostiky, které se týkají pravidelných událostí z života zvířat a rostlin. A v neposlední řadě máme pranostiky kalendářní, které se týkají slunovratu či rovnodennosti.

Většina pranostik však vznikla již v dávné minulosti a bývají tedy často nereálné a nepravdivé. To je především z toho důvodu, že lidé měli v minulosti zcela jiné vědomosti o tom, jak funguje vesmír a přírodní zákony. I přes to se však pranostiky používají dodnes a jsou velkou součástí naší současné lidové kultury. (Vašků, 1998)

3. Rozdělení tradic dle ročních období

Tato kapitola se bude zabývat samotnými tradicemi, zvyky a obyčejí, a také, jak jsou během celého roku rozestoupeny. Bude zde zmíněn jejich původ, k čemu slouží, a také příklady jednotlivých pranostik či zvyků. Tradice, zvyky a obyčejí budou v této kapitole rozděleny podle ročních období, ve kterých je oslavujeme.

3.1. Jaro

3.1.1. Velikonoce

„*Velikonoce jsou tradiční oslavou jara, současným jazykem nazývané Svátky jara. Tyto svátky bývaly v minulosti významnější než Vánoce.*“ (Šottnerová, 2008, s. 31) Takto důležitý už tento svátek v dnešní době není, avšak stále se najde mnoho jedinců, kteří Velikonoční tradice stále drží a pravidelně každý rok obcházejí své příbuzné či kamarády s pomlázkou v ruce.

„*Velikonoce jsou nejvýznamnější svátky křesťanské církve. Jsou spojené s památkou umučení a vzkříšení Krista, je to vzpomínka na jeho zmrtyvýchvstání.*“ (Šottnerová, 2008, s. 31) V minulosti však nebyl významný jen pro osoby s křesťanskou vírou, ale také pro pastýře, kteří si tuto tradici spojovali s obětováním mláďat zvířat, a to hlavně s mladými berany, kteří se dokonce stali významným symbolem Velikonoc.

Velikonoce nemají stálé datum. Slaví se vždy po jarní rovnodennosti, a to první neděli po prvním jarním úplňku, takže může padnout na jakoukoliv neděli od 22. března do 25. dubna. (Šottnerová, 2008)

Jak už bylo zmíněno, Velikonoce začínají v neděli, a tomuto dni se říká *Postní neděle*. Začal čas velikonočního půstu, který zpravidla začal 40 dní před Velikonoční nedělí. První postní neděle je *Černá*, a to především z toho důvodu, že ženy v tomto období upouštěly od barevných oděvů, a místo toho se oblékaly do černých šatů. Druhá postní neděle je *Pražná*, podle jídla, vyráběného z nedozrálého obilí, třetí je *Kýchavá*, podle pověry: „*Kolikrát člověk v tento den kýchne, tolik let bude ještě naživu.*“. Čtvrtá neděle je *Družebná* – v tento den bylo možné porušit půst, avšak jen mírně, pátá neděle je *Smrtná*. K této neděli se váže zvyk „vynášení Smrti“ nebo též Moreny, což byla figurína vyrobená ze slámy, často zdobena různými stuhami, nabarvenými vajíčky a starým oblečením, která je připevněná na tyči a následně buď hozena do vody nebo spálena, což má symbolizovat vyhánění zimy. Šestou nedělí je pak neděle *Květná*, a je to den, kdy přijel na oslíku Ježíš do Jeruzaléma. Významným symbolem tohoto dne jsou „kočičky“

aneb částečně rozvinuté pupeny vrby jívy, které mají odhánět různé pohromy či nemoci. (Šottnerová, 2008)

Po těchto nedělích následuje *Pašijový týden*, což je poslední týden před Velikonocemi. Týden začíná *Modrým pondělím* a *Žlutým úterým*, kdy se podle tradice má pořádně uklízet.

Následuje *Škaredá středa*, ve kterou se nesměl nikdo mračit, protože by jim to zůstalo navždy.

Zelený čtvrtek je pojmenován podle barvy Olivové hory, kde začalo Kristovo utrpení. V tento den je nutné jíst jídlo zelené barvy, aby člověk dostal všechny potřebné vitaminy a byl celý rok zdravý. Dalším zvykem, který se v tento den dodržuje je mít v kapsách mnoho mincí, se kterými bude dotyčný cinkat, což mu má zajistit spoustu peněz.

Velký pátek je den, kdy byl Ježíš Kristus ukřižován. Podle legendy se v tento den otevírá země a vydává své poklady. Aby se však člověk k pokladu dostal, musel mít posvěcené vajíčko, které mu mělo zem či skálu pomoci otevřít. Tato legenda vznikla pravděpodobně z toho důvodu, že když Ježíš umíral, pukaly skály – takto to říká Bible. Tento poklad pravděpodobně nebyl myšlen jako opravdový poklad v podobě zlata, ale jako zrno, obilí, a další způsoby obživy, které nám dává země. Proto je v tento den zakázáno orat, sázet či kopat.

V *Bílé sobotu* bývá zvykem zapálit velkou Velikonoční svíci, přenést ji do kostela a plamen posvětit. V domovech bylo zvykem uhasit všechny oheň, ohořelá polínka nechat posvětit a následně je poskládat na pole kolem vesnice, aby dobře plodily.

Velikonoční neděle, nebo také *Boží hod velikonoční* je den Zmrtvýchvstání Krista. V tento den končí po dlouhých čtyřiceti dnech půst a vrcholí slavnosti. Světilo se jídlo a pole, a nesmělo se uklízet, čistit boty nebo mýt nádobí.

K *Velikonočnímu pondělí* se váže hlavně tradice chození s velikonoční pomlázkou. V tento den chodí muži a chlapci za ženami a dívkami s pomlázkou, která bývá pletená z proutí vrby a je zdobena mašlemi. Pomlázka symbolizuje sílu a zdraví, a když muž touto pomlázkou ženu „vyšlehá“, předá jí jak sílu, tak zdraví a mladistvost. Ženy zase vyrábí malovaná vajíčka, které mužům za odměnu věnují. (Šottnerová, 2008)

Pomlázka je zajisté jedním z nejvýznamnějších symbolů Velikonoc a chodívá se s ní na tzv. šmigrust. „*Dodnes není jasné, jak a kdy vzniklo velikonoční šlehání pomlázkou. Vycházet můžeme pouze z prvních záznamů o pomlázce, jejichž autorem je pražský kazatel ze 14. století*

Konrád Waldhauser. Je však velmi pravděpodobné, že se tato tradice dodržovala už dávno předtím.“ (Tinková, 2010, s. 23)

Dalším významným symbolem je vajíčko. Ty už jsou od minulosti považovány za symbol života a zrození. Tradičně se vajíčka zdobí nejrůznějšími způsoby, kdy nejčastější je barvení vajec a malování vzorů.

Kdybychom měli ve spojitosti s Velikonocemi myslet na zvířata, první, která se nám vybaví budou zajisté zajíček a beránek. Zajíc je symbolem jara a v křesťanské tradice se na něj dívá jako na symbol Krista. Beránek je zase považován za symbol čistoty a nevinnosti a symbolizuje Kristovo umučení – byl nevinný a obětován, aby vykoupil lidstvo ze hříchů, kterých se dopustili. (Tinková, 2010)

3.1.2. Pálení čarodějnic

Tento svátek se koná v noci z 30. dubna na 1. května a velmi důležitou roli zde hrál oheň a víra lidí. Jelikož je čarodějnice často symbolem zla, temné moci a původcem nemocí, pak pálení figuríny čarodějnice znamenalo očistu přírody, lidí i zvířat od těchto negativních vlivů. (Šottnerová, 2008)

Již od minulosti bylo zvykem sesbírat sedm druhů dřeva, které se mělo seskládat na hranici vsi, do něj se zapíchla figurína čarodějnice, která byla zapálena. Děti se následně bavily tím, že oheň přeskakovaly. Když ohně uhasínaly, zapalovali si o ně lidé pochodně, a s nimi pak tančili a zpívali, což mělo zahánět zlé síly. (Šottnerová, 2008)

Dnes se tato tradice koná hlavně jako zábava pro děti. Lidé, hlavně tedy děti, se převlékají do čarodějnických kostýmů, ve kterém procházejí obec a tento průvod je často završen na hřišti či louce, kde dochází i ke spálení čarodějnice. Při této události se hrají i různé hry a soutěže.

3.1.3. Máj

Máj slavíme 1. května. Nevíme přesně jak tento název vznikl, ani jak slovo máj souvisí se způsobem, jak tuto tradici slavíme, ale víme, že kořeny této tradice sahají hodně hluboko do naší minulosti. Předmět, který reprezentuje tento svátek je májka, což strom zdobený věnci, který symbolizuje jaro a lásku. Tento strom se staví každý rok, a to nejčastěji z jehličnanů, které

vydrží dlouhou dobu. Vrch stromu se zdobí nejrůznějšími mašlemi, barevnými papíry nebo květy a je k němu připevněn věnec. (Šottnerová, 2008)

V dnešní době je tento den především symbolem lásky, a místo stavění májky se dnes mnohem více dodržuje tradice „políbení pod rozkvetlým stromem“. Říká se, že pokud žena v tento den není políbena pod kvetoucím stromem, do roka „uschne“. Té, které se to nepovedlo, nebo nemá koho políbit, musí najít, obejmout a políbit mladý strom. (Šottnerová, 2008)

3.1.4. Den matek

Myšlenka o oslavě žen, a především tedy matek, pochází již z roku 1644. Tehdy se tento svátek nazýval jako „Mothering Sunday“, což můžeme přeložit jako mateřskou neděli a oslavovaly se všechny matky a babičky. Na začátku 20. století prohlásil americký prezident Thomas Woodrow Wilson Den matek za svátek. Jeho oslava spadá na druhou neděli v květnu, a datum tedy není stálé. (Šottnerová, 2008)

V naší zemi se tento svátek začal slavit v roce 1923, a to především zásluhou Alice Masarykové. S příchodem komunistické vlády byl tento svátek vytlačen Mezinárodním dnem žen a slavit se začal znovu až po roce 1989. (Šottnerová, 2008)

3.1.5. Tradiční jarmark

Tradiční jarmark se tradičně koná na konci dubna na Hlavním náměstí v Krnově. Patří k oslavám dnů země, je zde přehlídka tradičních řemesel, prodávají se zde ručně vyráběné výrobky, a také si tu mohou děti zasoutěžit a hrát hry. Jarmark je obohacen také o kulturní program. (Krnovské listy, 2022)

3.1.6. Od srdce k srdci

Od srdce k srdci je akce, kterou pořádá Středisko volného času Krnov. Tradičně se koná v dubnu v krnovském divadle, a vystupují zde děti i dospělí ze zájmových útvarů Střediska volného času. Zástupci různých tanečních, výtvarných, pěveckých nebo sportovních útvarů si připraví různá vystoupení pro diváky. Tato akce slouží k vybrání peněz na zájmové útvary, ale také k propagaci a inspiraci.

3.1.7. KRRR! 70MM FILM FEST KRNOV

V letošním roce se konal již 15. ročník filmového festivalu KRRR! Tato přehlídka filmů má připomenout formát filmové kopie, který se dnes už nepoužívá a láká tak návštěvníky z různých koutů Evropy. Tyto 70mm filmy mají větší hloubku ostrosti a ukazují mnohem větší množství detailů. Krnovské kino je v současnosti jedno ze dvou kin ve střední Evropě, které je schopno tento 70mm formát promítat. Jméno festivalu – „KRRR!“ znamená první dvě písmena ze slova Krnov, ale také značí zvuk, který promítací stroje vydávají. (krrr.cz, 2021)

3.2. Léto

3.2.1. Svatojánská noc

Svatojánskou noc slavíme 23. června a je oslavou letního slunovratu. Významnými symboly tohoto svátku byly magie a kouzla. Na kopcích byly stavěny hranice ze dřeva, které se následně zapalovalo a kolem vzniklého ohně se tančilo. Tento oheň měl symbolizovat slunce. Stejně jako při oslavách pálení čarodějnic byl tento oheň přeskakován, a kdo tento svatojánský oheň přeskočil, zajistil si dlouhý a zdravý život. (Lada, 2017)

3.2.2. Konec léta s opicí

Tato akce je pořádána místním minipivovarem *Nachmelenou opicí*, hospodou *Pod obrazem* a barem *Fklidu*. Koná se v areálu krnovského zámku, a nabízí program pro děti a dospělé. Kromě nabídky piva *Nachmelené opice* se zde najdou i piva jiných českých a zahraničních pivovarů, což láká návštěvníky z celého kraje.

3.2.3. Krnovské hudební slavnosti

Krnovské hudební slavnosti se slaví každoročně v září. Probíhají v období osmi dnů, během kterých mohou lidé navštěvovat koncerty různých umělců. V letošním roce budeme slavit již 20. ročník této akce.

3.3. Podzim

3.3.1. Dušičky

Dušičky neboli Památku zesnulých slavíme 2. listopadu. V minulosti lidé věřili, že se duše mrtvých může vrátit zpět na zem. Původ těchto myšlenek spadá do dob starých Keltů, podle jejichž kalendáře začínal rok 1. listopadu, a byl to den, kdy se mohly duše mrtvých vrátit zpět mezi živé. Z tohoto důvodu vznikla tradice zapalování ohňů nebo svící, které měly mrtvými svítit, a tedy ukázat cestu. (Šottnerová, 2008)

V dnešní době slavíme Dušičky tak, že navštěvujeme hroby svých blízkých, zapalujeme svíce a pokládáme na hroby věnce a květiny. Toto jsou symboly věčného života. V posledních letech se objevuje i americká verze tohoto svátku, a to Halloween, který se slaví 31. října. Oslavy tohoto svátku jsou podstatně jiné. Děti a mládež se převléká do různých kostýmů, ve kterých pak chodí od domu k domu a s frází „Trick or Treat“ se snaží vykoledovat co nejvíce sladkostí. Typickým symbolem tohoto svátku je dýně s vyřezanými otvory a se zapálenou svící uvnitř.

3.3.2. Svatý Martin

Tento svátek, který spadá na 11. listopadu, se váže k podzimu, kdy v přírodě ubývá jak světlo, tak teplo. Avšak lidé ví, že v dohledné době následují Vánoce, které jsou spojené s láskou a štědrostí, v čemž vidí vnitřní světlo a teplo. Tohle symbolizuje dobré skutky, které sv. Martin vykonal. (Šottnerová, 2008)

Nejvýznamnější tradicí svatomartinského období je zajisté hodování. *„Podle legendy tento zvyk vznikl tak, že svatého Martina při kázání rušily husy, a proto za to pykají na svatomartinském pekáči.“* (Šottnerová, 2008, s. 101)

3.3.3. Svatohubertská pouť

Svatohubertská pouť se tradičně slaví v říjnu na krnovském Cvilíně. Tato pouť slouží jako ukázka mysliveckých tradic, která je doprovázena mší svatou, hrou na lesní rohy a zpěvem. Tato akce je pořádána Okresním mysliveckým spolkem Bruntál a je určena jak myslivcům, tak veřejnosti, která zde může objevit myslivecké zvyklosti. (Otáhal, 2021)

3.3.4. Lampionový průvod

Lampionový průvod v minulosti pořádala jedna ze základních škol v Krnově, dnes už tuto tradici převzalo Středisko volného času. Pod vedením základní školy se lampionového průvodu účastnila i dechovka Krnovanka a konal se v rámci celoměstské kampaně „Krnov – město v pohybu“.

3.4. Zima

3.4.1. Advent

Advent a celá jeho podstata vychází z křesťanské filozofie. Lidé křesťanské víry v tomto období očekávali a připravovali se na narození Spasitele, tedy Krista. Připravovali se tím, že chodili do kostela na mše, dodržovali půst a zpívali. Toto období trvá zhruba 4 týdny a vrcholí v den, kdy se Ježíš narodil, a to 24. prosince. Pro většinu nevěřících je však období adventu v dnešní době spojeno s nákupy vánočních stromků, dárků a vánočními trhy. (Šottnerová, 2008)

Máme 4 adventní neděle, které vedou ke Štědrému dni. První neděle se nazývá „železná“, druhá „bronzová“, třetí „stříbrná“ a poslední čtvrtá je „zlatá“. Abychom věděli, kterou neděli zrovna máme, a kolik jich zbývá do Štědrého dne, kupujeme si nebo vyrábíme *adventní věnce*. Tyto věnce jsou také symbolem vítězství a královské důstojnosti. Základním prvkem těchto věnců jsou čtyři svíce, každá symbolizující jednu neděli, a měly by mít fialovou barvu, protože to je podle církve barva adventu. V dnešní době se však používají svíce různých barev, a ne pouze fialové. (Šottnerová, 2008)

Dalším symbolem adventu je *adventní kalendář*. Ten slouží, hlavně tedy dětem, k tomu, abychom mohli jednodušeji počítat dny do Štědrého dne. Tyto kalendáře mají 24 políček, z čehož každé značí dny zbývající do Štědrého dne. Nejčastěji tyto kalendáře bývají čokoládové, dnes už však můžeme najít i kalendáře s kosmetikou nebo hračkami. (Šottnerová, 2008)

3.4.2. Vánoční trhy

Každoročně také město Krnov pořádá Vánoční trhy. Tato akce slaví začátek Adventu a tradičně začíná rozsvícením vánočního stromku, který stojí na náměstí, ale také ohňostrojem. Po celé období můžeme na Hlavním náměstí v Krnově navštěvovat různé stánky s jídlem a pitím a ručně vyráběnými dárky, nebo například ručně vyřezávaný dřevěný Betlém. Celá akce je doprovázena kulturním programem, který připravil město Krnov.

3.4.3. Svatý Mikuláš

Svatý Mikuláš patřil k prvním biskupům křesťanské víry. Z legend víme, že byl Mikuláš vychováván v křesťanské víře a po smrti svých rodičů zdědil značné bohatství, které po tom, co se stal knězem, rozdal chudým a lidem, kteří peníze potřebovali. Z těchto legend vychází i mnoho dalších příběhů o jeho dobročinnosti a nejznámější jsou ty, z nichž se vyvozuje tradice mikulášské nadílky. Traduje se, že Mikuláš zemřel 6. prosince. Stal se patronem dětí a námořníků a je označován i jako ochránce před povodněmi. (Motlová, 2010)

„Z legendy o štedrosti svatého Mikuláše se zrodil zvyk dávat v předvečer jeho svátku, tedy 5. prosince, dětem dárky.“ (Motlová, 2010, s. 242)

Často ho v souvislosti s tímto zvykem vyobrazujeme jako bělovlasého muže s bílými vousy, který má na sobě biskupské roucho, v ruce má berlu a na hlavě špičatou čepici s křížem. Občas má dokonce i knihu, ve které má napsáno, které dítě bylo hodné, a které naopak ne, a nesmí chybět košík s nadílkou. Mikuláš však nechodí sám, nýbrž s andělem a čertem. Anděl bývá oblečen do bílých šatů, na zádech má křídla a na čele hvězdu a pomáhá Mikulášovi s nadílkou. Čert má rohy, je v černém chlupatém kabátu, řinčí řetězem a často mívá i pytel, ve kterých bere zlobivé děti do pekla. Tato tradice patří mezi nejudržovanější a nejživější tradice i v dnešní době. (Motlová, 2010)

3.4.4. Vánoce

Tradice Vánoc má své kořeny už v době pohanské. Období zimního slunovratu je bráno jako oslava zimy, a taky toho, že se příroda ukládá k zimnímu spánku. Podle křesťanské filozofie vyjadřovaly veškeré obřady a zvyky, spojené se zimním slunovratem, víru v lepší život, a proto i do této doby byl zasazen datum narození Ježíše, které má symbolizovat nový a lepší život. (Šottnerová, 2008)

„23. prosince končí advent (přípravné období) a začínají vánoční svátky.“ (Šottnerová, 2008, s. 124)

Dne 24. prosince se slaví Štědrý den – tento den máme spojený s nadílkou a narozením Ježíše Krista. Dne 25. prosince je Hod boží vánoční (1. svátek vánoční) – den hodování a návštěv a 26. prosinec je zasvěcen svatému Štěpánovi (2. svátek vánoční). (Šottnerová, 2008)

Mezi nejvýznamnější symboly Vánoc patří stromeček. V některých rodinách patří jeho zdobení mezi vánoční tradice a v jiných ho zase chodí zdobit „Ježíšek“. Tradice vánočního stromku se začala rozšiřovat teprve před dvěma staletími, ale už tehdy byl však zdoben nejrůznějšími druhy ovoce, papírovými ozdobami nebo svíčkami. (Tinková, 2010)

V souvislosti s Vánoce se také často objevuje Betlém. „*Zpravidla jde o různě velký model jesliček umístěných ve chlévě, kde se Ježíš narodil, okolo něhož se soustřeďují o nejrůznější postavičky, které Ježíškovi přinášejí své dary.*“ (Tinková, 2010, s. 76)

Zvyk předávání vánočních dárku je ve křesťanské filozofii spojován se skutky tří králů, kteří obdarovali malého Ježíše po jeho narození. Dárky si lidé dávali již od pradávna, ale spíše, než s Vánoci byly spojovány s oslavami zimního slunovratu. Nadělování dětem se rozšířilo až v 19. století a později se spojila i s tím, že dárky nosí Ježíšek. (Motlová, 2010)

Za další symboly Vánoc můžeme považovat například jmelí, ryby, u nás především kapry, zvony, cukroví a vánoční pečivo, nebo také lidové koledy.

Je mnoho zvyků, které se s Vánoce a adventem spojují, nejvíce se jich však váže přímo ke Štědrému dni. Mezi nejznámější vánoční tradice patří nenechat se až do večere zlákat a nejíst cukroví nebo maso, jinak dotyčný neuvidí zlaté prasátko; nesmí se prát, protože by to přineslo neštěstí; dbalo se na to, aby u svátečního stolu bylo vždy prostřeno pro sudý počet lidí, protože podle pověry chodí před večerí smrt kontrolovat prostřené stoly, a kde najde lichý počet, tam se další rok vrátí pro jednoho člena rodiny. Další štědrovečerní tradicí je dávat pod talíř mince, což má zajistit, že se nás budou peníze celý rok držet – stejný význam má šupina kapra. Mezi tradice, které jsou dnes stále aktuální patří zákaz vstávání od štědrovečerního stolu, dokud všichni nedojí, rozkrajování jablek příčně, které předpovídalo buď zdraví nebo nemoci a v neposlední řadě pouštění lodiček z rozpůlených ořechových skořápek, do kterých je přilepená svíčka. (Šottnerová, 2008)

3.4.5. Silvestr a Nový rok

Tradice silvestrovských oslav je poměrně mladá. Do 20. století se Silvestr víceméně neslavil ani ve městech. Večery lidé trávili buď doma nebo v hostincích, jedinou změnou od každodenního života bylo to, že si o půlnoci připili a přáli si jen to nejlepší do dalšího roku. (Motlová, 2010)

Zvyky, které se na Silvestra dodržovaly jsou velmi podobné zvykům, které se dodržovaly i na Štědrý den, a to především střilení, u čehož najdeme podobu i dnes, a to v ohňostrojích. (Motlová, 2010)

S oslavami Silvestra blízce souvisí i oslavy na přivítání nového roku. Pro nás je tento den, po rozdělení Československa, také státním svátkem. Lidé berou příchod nového roku jako důležitý předěl času. „*Lidské kultury si dle svého způsobu rozdělovaly čas na dny, roky a vytvářely si tak kalendáře.*“ (Šottnerová, 2008, s. 8)

Říká se, že „Jak na Nový rok, tak po celý rok.“ Z tohoto důvodu bychom se neměli na Nový rok hádat, rozčilovat nebo zlobit, protože by nám to zůstalo po celý rok. Dalším zvykem je, že se na Nový rok nesmí jíst žádná drůbež, protože by nám odletělo všechno štěstí. Co by se však jíst mělo jsou luštěniny, protože nám to přinese peníze. (Šottnerová, 2008)

3.4.6. Tři králové

Nejvíce informací o Třech králich máme z evangelia svatého Matouše. V tom je napsáno, že se tři mudrci vypravili do Jeruzaléma a pak je hvězda dovedla do Betléma, kam podle legendy dorazili 6. ledna – proto se Tři králové slaví v tento den. Tam se šli poklonit Ježíši. Je mnoho teorií o tom, jaká hvězda je k místu dovedla a nejrozšířenější z nich byla, že to byla kometa. Dnes se však považuje za pravděpodobnější variantu, že šlo o spojení Jupitera a Saturna, ke které došlo v roce 7 před naším letopočtem, a to rovnou třikrát. Můžeme se tedy domnívat, že byl Ježíš narozen v tomto roce. Co je tedy důležité zmínit, že se Matoušovo evangelium nezmiňuje o tom, kolik mudrců ve skutečnosti do Jeruzaléma směřovalo. Tento počet vznikl nejspíš z logické úvahy, a to podle počtu darů, které Ježíšovi věnovali. (Tinková, 2010)

Tradice, která je s tímto svátkem spjata je, že koledníci, kteří na sobě mají bílé pláště a papírové koruny, obcházejí domy, přejí lidem vše nejlepší do nového roku a za to dostávají výslužku. Po dostání výslužky je zvykem napsat nad dveře „K † M † B a rok, který momentálně je“. Tato písmena byla původně zkratkou pro „*Christus mansionem benedictat*“ („Ať Kristus požehná tomuto domu.“). Křížky, kterými byly písmena původně oddělena dnes už nahradilo znaménko plus a jelikož se latinský význam písmen už pozapomněl, lidé si poradili jinak a „krále“ pojmenovali jako Kašpara, Melichara a Baltazara. (Tinková, 2010)

3.4.7. Masopust

Masopust považujeme za předěl mezi časem zimy, a mezi časem, kdy se příroda opět začíná probouzet. Avšak masopustní období nebývá vždy stejně dlouhé, protože se jeho délka určuje podle Velikonoc. Začíná vždy po Třech králích, a končí před začátkem velikonočního půstu. Původ této tradice spadá až do pohanských dob, kdy oslavovala odchod zimy různými tanci a zábavami, jídlem, pitím a taky zpěvem. (Šottnerová, 2008)

Na maškarní úterý bylo ještě před začátkem obchůzek zvykem, že se celý maškarní průvod vydal k domu starosty. Následně procházeli za doprovodu zpěvu a tance celou obcí, a žádali o výslužky, což byly například klobásy ze zabíjačky. (Šottnerová, 2008)

Mezi nejznámější masopustní masky patří *medvěd*, který symbolizuje rozmnožování, *kůň/kobyła*, což je kostým pro dva lidi, *bába*, která mívá na zádech nůši a v ní buď dítě nebo dědka, nebo *nevěsta*, za kterou se převlékají muži. (Šottnerová, 2008)

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4. Metodika výzkumu

Tato kapitola se bude zabývat samotným výzkumem a postupy, které byly pro získání výsledků potřebné. Přiblíží zkoumaný problém, zkoumaný vzorek, průběh sběru dat, analýzu získaných dat a také cíl a výsledek výzkumu. Pro tuto práci byl zvolen kvalitativní výzkum v podobě strukturovaného rozhovoru.

4.1. Kvalitativní výzkum

„Kvalitativní výzkum je proces hledání porozumění založený na různých metodologických tradicích zkoumání daného sociálního nebo lidského problému. Výzkumník vytváří komplexní holistický obraz, analyzuje různé typy textů, informuje o názorech účastníků výzkumu a provádí zkoumání v přirozených podmínkách.“ (Hendl, 2005, s. 50)

Můžeme říct, že metoda kvalitativního výzkumu nám pomáhá pochopit zkoumaný problém do větší hloubky než metoda kvantitativní. Výsledky získané kvalitativní metodou nám dovolují poměrně rychlý rozbor dat, výzkumník získává poměrně podrobný popis jak zkoumaného problému, tak i respondenta, ale také umožňuje navrhnout teorie. *„Kvalitativnímu výzkumu se vytýká, že jeho výsledky představují sbírku subjektivních dojmů. (...) Protože pracuje s omezeným počtem jedinců a obvykle na jednom místě, vznikají také obtíže se zobecňováním výsledků.“ (Hendl, 2005, s. 52)*

4.2. Formulace problému

Tradice hrají už od dávné minulosti v našich životech poměrně velkou roli. Každá rodina nějaké dodržuje, byť třeba jen dvě ročně. Můžeme s poměrně velkou jistotou říci, že míra dodržování tradic v dnešní době není tak vysoká jak v minulosti, a také zcela vymizely některé důvody oslav těchto tradic, a to především z toho důvodu, že má vysoké množství tradic své kořeny v křesťanské víře.

4.3. Cíl výzkumu

Cílem tohoto výzkumu je zjistit, jestli se v krnovském regionu tradice slaví, v jaké míře, a také jak se tyto tradice slaví. Dalším výzkumným cílem je zjistit, jak se oslava tradic změnila během let, čehož dosáhneme pomocí polostrukturovaného rozhovoru s osmi respondenty.

4.4. Výzkumné otázky

1. Jaké tradice, zvyky nebo obyčeje jste dodržovali jako dítě?
2. Jaké tradice, zvyky nebo obyčeje dodržujete do dnešní doby? Jak tyto tradice oslavujete?
3. Kterou tradici jste jako dítě oslavovali nejraději?
4. Upřednostňujete české tradice před tradicemi světovými?
5. Jak velký vliv mají podle Vás tradice na kulturu?

4.5. Výběr respondentů

Pro tento výzkum bylo vybráno dohromady 8 respondentů z různých věkových kategorií. 4 respondenti ve věku 65-80 let a 4 respondenti ve věku 30-48 let. Tito lidé byli vybráni na základě svého věku a místa bydliště.

První respondent pochází z Města Albrechtic a má 72 let, vyrůstal v poměrně velké rodině s mnoha tradicemi. Druhý respondent pochází z obce Lichnov, má 67 let a vyrůstal s osmi sourozenci. Třetí respondent bydlí v obci Krnov a má 65 let. I když vyrůstal ve velké rodině, tak tradice příliš neslavili. Čtvrtý respondent má 80 let a pochází z obce Brantice. Tento respondent vyrůstal v malé rodině a byl odjakživa veden ke křesťanské víře. Pátý respondent pochází opět z Krnova a má 38 let. Vyrůstal na okraji města v rodině, ve které se na tradice příliš nedbalo. Šestý respondent pochází z Lichnova a má 48 let. Sedmý respondent pochází z obce Brantice a má 30 let, je tedy i nejmladším respondentem. Osmý respondent pochází z Města Albrechtice a má 42 let. Tento respondent vyrůstal se dvěma sourozenci v rodině, kde se tradice poctivě slavily, a slaví i dodnes.

4.6. Průběh sběru dat

Sběr dat probíhal v březnu 2022. Každý z těchto rozhovorů trval přibližně 30 minut, a ne ve všech případech byly použity pouze předem dané otázky. Většina respondentů se držela daných otázek a další informace nezahrnovala. Během rozhovorů byly odpovědi zaznamenávány pomocí poznámek a se souhlasem respondentů nahrávány na diktafon.

Všichni respondenti byli seznámeni s informací, že budou tyto rozhovory použity pouze pro účely bakalářské práce a jejich osobní údaje nebudou zveřejněny.

5. Rozbor výsledků dat

Výzkum proběhl během měsíce března s osmi respondenty. Dva respondenti žijí a vyrůstali v Krnově, dva v Městě Albrechtice, dva v Lichnově a 2 v Branticích. Pro výzkum byla využita metoda kvalitativního výzkumu, pomocí polostrukturovaného rozhovoru. Rozhovor byl předem připravený a skládal se z 5 otázek, kterých se respondenti při odpovídání drželi a nezacházeli do jiného tématu.

První otázka se týkala dětství respondentů a jaké tradice a zvyky v tomto období dodržovali. Dodržování tradic v dětském věku je převážně ovlivňováno rodinou, nebo jinými sociálními instituty. Často se vyskytoval případ, že pokud byli v dětství vedeni k dodržování tradic, často je dodržují i v dospělém věku.

Druhá otázka měla za úkol zjistit, jestli respondenti tradice stále dodržují, nebo se od nich odklonili úplně. U žádného respondenta nedošlo k tomu, že by nedodržoval ani jednu ze zmíněných tradic. Ve velké míře však převažuje pouze oslava Vánoc a Velikonoc.

Třetí otázka zjišťovala, které ze zmíněných dodržovaných tradic slaví respondenti nejraději. V tomto případě opět převažovaly Vánoce a Velikonoce. Respondenti své odpovědi často odůvodňovali tak, že jsou pro ně Vánoce důležitým svátkem kvůli času, který mohou trávit se svou rodinou.

Čtvrtá otázka se týkala světových svátků. Mezi tyto svátky můžeme zařadit Valentýn, Halloween, a jak zmínila jedna z respondentek, tak i Den sv. Patrika. Na tuto otázku většina respondentů odpověděla podobně, a to tak, že světové svátky neslaví. Tyto svátky u nás stále nejsou příliš rozšířené, ale je zcela možné, že se to již v blízké budoucnosti změní.

Pátá otázka směřovala na vliv tradic na kulturu. Již víme, že tradice byly v minulosti velmi důležité pro rozvoj kulturního života, a to především kvůli vlivu křesťanství. Větší množství respondentů si myslí, že dnes už tomu tak není, což odůvodňují především úpadkem vlivu křesťanství. Avšak se našli i respondenti, kteří s tímhle tvrzením nesouhlasili a myslí si, že tradice mají pro kulturu stále velký přínos.

6. Diskuse

Téma mé bakalářské práce jsem si vybrala především z toho důvodu, abych přiblížila tradice, které se na Krnovsku oslavují. I když není Moravskoslezský kraj na tradice tak bohatý, stále se jich zde najde velké množství.

Cílem tedy bylo zjistit, které tradice se v krnovském regionu slaví, a s pomocí respondentů přijít na to, jak se tyto tradice slaví, a také jestli se jejich vliv v průběhu let změnil. V praktické části bakalářské práce jsem zvolila kvalitativní výzkum a prostřednictvím polostrukturovaného rozhovoru zjistila, jak to tedy s tradicemi bylo, a jak je to s nimi teď. Při kvalitativním výzkumu jsem se zaměřila na 4 obce, které leží na Krnovsku, a to Krnov, Město Albrechtice, Lichnov a Brantice a tyto obce zastupovali dva respondenti ze dvou různých věkových kategorií, abych mohla porovnat i jak se oslava tradic liší u starších a mladších generací. Rozhovor jsem tedy provedla celkem s osmi respondenty, kteří byli informováni o účelech rozhovoru, byli seznámeni s tématem bakalářské práce a souhlasili s použitím informací, které mi sdělili. Každý z respondentů dostal stejné otázky, které budu v následující části porovnávat.

Otázka č. 1: Jaké tradice, zvyky nebo obyčeje jste dodržovali jako dítě?

Nejčastěji vyskytované tradice byly u všech respondentů Vánoce a Velikonoce. Respondent č. 1 odpověděl, že se mu tyto svátky vybavují nejživěji, protože je jeho rodina oslavovala více než jiné svátky. Respondentka č. 2 naopak říká, že Vánoce byly pro její rodinu spíše o jídle, než o dárcích a Velikonoce taky příliš neslavili. Respondent č. 3 Velikonoce příliš neslavil a na Vánoce také nedodržuje žádné zvyky. V rodině respondenta č. 4 se však tradice dodržovaly poctivě. V období před Velikonocemi držel půst, pletl si vlastní pomlázku, a také chodil na koledu. Na Vánoce dodržovali také velké množství zvyků, jako například rozkrajování jablka, nebo hod střevícem. Respondent č. 5 říká, že ho s většinou tradic, které oslavoval neseznámila rodina, nýbrž škola. Avšak Vánoce a Velikonoce slavili. Respondent č. 6 chodil na velikonoční koledu, a dokonce i pomáhal s barvením vajíček. Jakým způsobem však slavili Vánoce nezmínil. Respondent č. 7 zmínil, že na Vánoce odlévali olovo a na Velikonoce zdobili vajíčka louhováním v octu. V rodině respondentky č. 8 se dodržovaly všechny zvyky a tradice. Na Velikonoce zdobili vajíčka, které následně dávali koledníkům a na Vánoce měli každý rok nějakou luštěninu, dávali pod talíř rybí šupinu nebo minci, odlévali olovo a také pouštěli lodičky se svíčkou.

Dalším velmi zmiňovaným svátkem byly Dušičky, u kterých respondent č. 6 zmínil, že v tento den chodili zapalovat na hroby zesnulých svíčky. Mezi další zmiňované svátky patří Masopust, Slet čarodějnic, 1. máj, Advent, Mikuláš a Tři králové.

Otázka č. 2: Jaké tradice, zvyky nebo obyčeje dodržujete do dnešní doby? Jak tyto tradice oslavujete?

Většina respondentů u této otázky odpověděla, že tradice už dnes příliš neslaví, a to hlavně z těch důvodů, že k tomu nebyli v mládí vedeni, nebo že už nemají důvod, proč tyto svátky slavit. Naopak u respondentů č. 2, 5 a 8 se objevila odpověď, že dnes slaví více tradic, než když byli děti. Respondentka č. 2 odpověděla, že dodržuje větší množství tradic, než když byla mladší, a to především z toho důvodu, že na to má v důchodu čas. Respondent č. 5 také dodržuje více tradic, i když k tomu nebyl v dětství veden, a to z toho důvodu, že má teď děti vlastní a chce jim ukázat, jaké tradice slavíme, a také proč se tyto tradice slaví. Respondentka č. 8 byla k tradicím vedena už jako dítě, avšak v dospělosti začala slavit tradice další. Byla dokonce jediným respondentem, který zmínil Den sv. Patrika, jehož oslavy jsou v Česku velmi ojedinělé.

Otázka č. 3: Která tradici jste jako dítě oslavovali nejraději?

I na tuto otázku odpovědělo pět z osmi respondentů stejně. Nejčastější odpověď, která se u této otázky nacházela, byla Vánoce. Respondenti také často zmiňovali, že mají tento svátek nejraději z toho důvodu, že můžou trávit čas se svou rodinou. Respondent č. 4 odpověděl, že v minulosti měl nejraději Velikonoce, dnes už to však jsou Dušičky. Podobnou odpověď měl respondent č. 5, od kterého jsme se dozvěděli, že nejraději slaví Velikonoce. Zcela odlišnou odpověď poskytla respondentka č. 8, jejíž nejoblíbenějším svátkem bylo pálení čarodějnic, a dnes je to Halloween.

Otázka č. 4: Upřednostňujete české tradice před tradicemi světovými?

Světové svátky, a především tedy Halloween, slaví pouze dva respondenti a to respondentka č. 2 a respondentka č. 8. Respondent č. 7 však odpověděl, že by byl rád, kdyby se tento svátek v naší zemi rozšířil a respondent č. 4 si myslí, že by tento svátek mohl být pro děti zábavný. Valentýn však neslaví žádný z respondentů. Respondenti č. 8 a č. 1 zmiňují, že před Valentýnem upřednostňují spíše 1. máj.

Otázka č. 5: Jak velký vliv mají podle Vás tradice na kulturu?

Podle respondentů vliv tradic na kulturu naší země oproti minulosti výrazně upadl. Respondent č. 1 na tuto otázku odpověděl, že si myslí že vliv tradic slábne, a to převážně z toho důvodu, že žijeme v zemi, kde je stále více a více ateistů. S tím, že měly tradice v minulosti na kulturu větší vliv souhlasí většina respondentů, a také se dva z těchto respondentů shodli na tom, že velký podíl na tom má víra. Naopak respondenti č. 2, 4 a 8 si myslí, že je vliv tradic na kulturu stále velký. Respondent č. 3 si však myslí, že je tento vliv ovlivněn také tím, kde žijeme. Domnívá se, že kdybychom žili v části republiky, kde se tradice slaví ve velkém (jako příklad zmínil Dolní Moravu), tak by byl vliv tradic na kulturu poměrně větší.

S jistotou můžeme říct, že tradice, které se na Krnovsku slaví nejvíce jsou Vánoce, Velikonoce a Dušičky. Míra, v jaké se tyto svátky slaví se už liší v každé rodině. Mnoho lidí také zapomíná, že mezi tradice, které se slaví v krnovském regionu, řadíme i Vánoční trhy, Lampionový průvod, různé kulturní festivaly (např. Konec léta s opicí nebo Krnovský hudební festival), a také filmový festival KRRR!, na který se každoročně sjíždí lidé ze všech koutů Evropy.

Z výzkumu vidíme, že se vztah k tradicím během života může různě měnit. Lidé, kteří byli k oslavám tradic vedeni od dětství mohou tradice v dospělosti vnímat pozitivně i negativně, a stejně to může být i u lidí, kteří k tradicím nebyli vedeni vůbec. Způsob oslav těchto tradic je také velmi individuální, avšak často bývá základ stejný (např. Vánoce – stromeček, dárky; Velikonoce – pomlázka, koledování; Dušičky – zapalování svíček; ...) I když tento region není na tradice velmi bohatý, stále se najdou svátky, tradice a zvyky, které jsou pro něj ojedinělé. Kromě tradic, které můžeme najít pouze v této oblasti, se zde slaví i tradice, které slavíme po celé republice. Více než ve městech se tyto tradice slaví v okolních vesnicích.

Závěr

V této bakalářské práci jsem se zabývala problematikou tradic, zvyků a obyčejů na Krnovsku. Touto prací jsem chtěla přiblížit které tradice a zvyky se v krnovském regionu dodržují a také jak se v této oblasti liší jejich oslavy.

První kapitola teoretické části byla tedy věnována charakteristikou zkoumané oblasti, tedy krnovským regionem. V této kapitole byly blíže charakterizovány obce, ve kterých probíhal výzkum v praktické části a v menší míře i další obce, které v tomto regionu leží. Druhá kapitola se týkala charakteristiky pojmů tradice, zvyky, obyčeje a pranostiky. Ve třetí kapitole dochází k vyjmenování tradic a zvyků na Krnovsku, popisu oslav těchto tradic, a také jejich rozdělení podle ročních období.

Cílem praktické části bylo zjistit jaké tradice zástupci čtyř jmenovaných obcí dodržují, jak je oslavují, a jak se tyto oslavy měnily v průběhu let. Pro tuto práci byl vybrán kvalitativní výzkum. Cíl byl dosažen s pomocí osmi respondentů, kteří pochází z Krnovska, přesněji Krnova, Města Albrechtic, Lichnova a Brantic.

Výzkum zahrnoval pět otázek, které se ptaly na to, které tradice dodržovali respondenti v dětství, které dodržují dnes, které tradice dnes dodržují nejraději, jestli slaví i světové tradice, a jaký vliv mají podle nich tradice na naši kulturu.

Tato práce mi pomohla hlouběji nahlédnout do tématu tradic a zvyků, ale také se dozvědět více informací o regionu, ve kterém žiji. Díky praktické části jsem měla také možnost nahlédnout do životů jiných rodin a dozvědět se, jak se oslava tradic liší od jedince k jedinci. Díky této práci se může více lidí seznámit s tradicemi a zvyky, které se na Krnovsku slaví, nebo naopak objevit nové, a také se přiučit novým informacím o obcích krnovského regionu. Tyto poznatky mohou být užitečné jak pro nadšence historie, tak i širokou veřejnost.

Přílohy

1. Rozhovory

1.1. Rozhovor č. 1

Respondent č. 1: 72 let, Město Albrechtice

1. Pamatujete si, jaké tradice jste v dětství dodržoval?

„Nežživěji se mi vybaví nejspíš Vánoce a Velikonoce. To se u nás doma oslavovalo nejvíce. Pak taky Tři králové, kdy jsme se s kamarády chodili na výslužky. Když si na to tak vzpomínám, tak se mi vybavují hlavně ty, ze kterých jsem něco získával. Kdysi ty Vánoce nebyly o takových drahých dárkách, ale dostávali jsme se sourozenci třeba ovoce, nebo svetry od babičky. Za takové dárky jsme byli hlavně v zimě moc rádi. Tím, že jsme žili spíše na okraji města, tak jsme měli baráček a taky hodně domácích zvířat, hlavně tedy prasata, takže další tradice, která se mi vybaví je masopust, nebo teda spíš zabíjačky. Ty jsem ale moc rád neměl.“

2. Je nějaká tradice, kterou dodržujete dodnes a předal jste ji svým dětem?

„Pořád oslavujeme Vánoce, Velikonoce, se zabíjačkami jsme už skončili, začali jsme na Dušičky každý rok chodit na hřbitov zapálit svíčku a taky jsme začali chodit na pálení čarodějnic, i s vnoučaty. Teď už jsou teda dospělé, tak čekám, až budu moct chodit s pravnoučaty.“

3. Kterou z těchto tradic máte tedy nejraději?

„Úplně nejradši mám asi ty Vánoce, a to už od dětství. Kdysi teda hlavně kvůli tomu, že jsme něco dostávali, a dneska jsem to už přehodnotil na tu rodinnou stránku. Je to jediný den, kdy se sejdeme se všemi dětmi a vnoučaty. To se teď už bohužel moc nestává, protože nikdo nemá čas a žijí v jiných městech, tak aspoň o těch Vánocích se všichni sejdeme.“

4. Slavíte i nějaké světové svátky, jako například Halloween nebo Valentýn?

„To ne, neslavím. Tyhle svátky u mě nemají moc velké zastání. Proč slavit tyhle světové, když máme vlastní? Já mám radši tradici Dušiček, a musím říct, že i 1. máj se mi líbí víc než“

Valentýn. Myslím, že by se ty naše tradice měly udržovat, ať vydrží co nejdéle. Ale asi dřív nebo později je ty světové nahradí.“

5. Myslíte si tedy, že tradice stále ovlivňují kulturu? A v jakém množství.

„Tak dneska už to moc velký vliv nebude. Kdysi to bylo celé jinak, čím víc byl člověk věřící, tím více tradic slavil. To je tak asi i dneska, ale taky je čím dál více ateistů, a ti asi moc tradic slavit nebudou. Taky už na to nemá pomalu nikdo čas, jak je ta dnešní doba uspěchaná.“

1.2. Rozhovor č. 2

Respondent č. 2: 67 let, Lichnov

1. Jaké tradice jste během dětství dodržovala?

„Nevím, jestli se to dá považovat za tradici, ale u nás v rodině to byla zabijačka. Měli jsme veliký dům a opravdu hodně zvířat. Prasata a králíky na maso, krávy na mléko a slepice na vajíčka. Občas se zabíjelo i několikrát do roka, když jich bylo moc. To jsme se vždycky sešli, jako celá rodina a taky známí a pořádně se hodovalo. Dál asi Vánoce, ty u nás byly taky hlavně o jídle, protože nás bylo 8 a rodiče neměli peníze na dárky pro nás všechny, tak jsme si dali aspoň pořádně do nosu. Velikonoce se u nás moc neslavily, to jsme jenom se sestrama nazdobily pár vajec a vyšlehat nás chodili jenom bráchové, tatínek a sousedi, tak jsme to tak neprožívali. Pamatuju si, že jsme každý rok chodili na karneval a taky nějaké průvody, ale víc se mi už nevybavuje.“

2. Dodržujete tyto tradice dodnes?

„Řekla bych, že jich možná teď dodržuju víc než kdysi. Konečně má na to člověk v důchodu čas. Vánoce slavíme jako celá velká rodina, zpíváme si koledy, pouštíme lodičky, rozkrajujeme jablka, hodně mlsáme a jediné, co teda neděláme je lití olova, to nás moc nebaví. Velikonoce jsem začala s rodinou slavit, když měl syn zhruba 8 let – tehdy jsem si řekla, že už je tak dostatečně starý, aby se zkusil naučit nějakou tu říkanku a začal obcházet aspoň holky ze školy. Jemu se to zalíbilo, tak jsme se pak už i naučili plést tatara a chodil každý rok, dokud nebyl dospělý. Ted' to stejné dělám s vnukem, tomu se to moc líbí. S vnučkou máme zase tradici, že každý rok před Velikonocemi jedeme vlakem z Krnova, kde ona žije, do Milotic nad Opavou, a odtud jdeme přes les až Lichnova. Když dojdeme domů, tak chvílku odpočinem a pak jdeme barvit vajíčka. Nějakou dobu už slavíme i dušičky, den Matek, Mikuláše – muž se převlíká za

čerta, ať jsou děcka hodné a pak už si vybavuju jenom sv. Martina, protože chodíme na svatomartinské hody se sestrou.“

3. Která z těchto tradic je Vám nejbližší?

„Momentálně mám nejradši asi ty Vánoce a den Matek, protože si užívám veškerý čas, který mám se svojí rodinou a na Vánoce a den Matek mě vždycky rozmazlují.“

4. Oslavujete i světové svátky, jako jsou například Halloween nebo Valentýn?

„Valentýn asi spíš ne, na to my s mužem moc nejsme. Neslavíme totiž ani 1. máj. Ale Halloween mám ráda. Nedodržujeme to teda tak jak ve světě, ale vyřezáváme dýně, koukáme na strašidelné filmy a s vnoučatama se oblečeme do různých převleků. Jelikož mám ve vesnici hodně známých, tak je vždycky poprosím, jestli by pro nás nenachystali nějaké dobroty nebo sladkosti a my už pak jenom chodíme a sbíráme.“

5. Jak velký vliv si myslíte, že mají tradice na naši kulturu v dnešní době?

„Podle mě to má takový význam, jak si to jednotlivá rodina nastaví. Nás ty tradice sblížíjí a trávíme díky nim spolu více času, tím pádem pro nás mají velký význam.“

1.3. Rozhovor č. 3

1. Jaké tradice jste v dětství dodržoval?

„No toho moc nebylo. Přece jenom se těch tradic ve městě neslaví tolik jak na vesnicích, tak jsme ani nebyli ničemu pořádně vystavení. Ale takové ty klasické jako Vánoce a Dušičky, nebo ještě Tři krále. To jsme vždycky s bráchama chodili po městě a vybírali peníze, ale to spíš až jsme byli starší a tajně za ty výděly chodili do hospody na pivo. Velikonoce se u nás moc neslavily, protože se ten svátek nelíbil mamce. Dneska taky nikoho neobcházím, vyšlehám maximálně manželku, aby mi neuschla, ale to je tak všechno. Na Vánoce držíme akorát „kaprovskou“ tradici, koledy si manželka pouští akorát u vaření, ale jinak neděláme nic. Akorát dáváme šupinu pod talíř, protože peníze se hodí vždycky.“

2. Dodržujete tyto tradice i dnes?

„Jak už jsem říkal, tak k těm tradicím nemám moc cit. Tím, že jsem na nich nebyl odchovaný, tak nemám potřebu je dodržovat ani teď. Ale Vánoce mám celkem rád, hlavně kvůli jídla. 25. se u nás sjíždí rodina, tak to si taky užívám.“

3. Slavíte Halloween nebo Valentýn?

„Ne, to vůbec neslavíme. Neslavíme ani ty české, natož abychom stíhali ještě světové. A Valentýn se mi vůbec nelíbí, je to komerční a kýčovitý.“

4. Myslíte, že mají tradice vliv na naši kulturu?

„Abych byl upřímný, tak ne. Nebo aspoň v oblasti, kde žijem. Kdybychom byli třeba na Dolní Moravě, tak je to jiná, ale tady ne.“

1.4. Rozhovor č. 4

1. Pamatujete si, které tradice jste v dětství dodržoval?

„Dodržovali jsme spoustu tradic, tak nevím, jestli si vzpomenu na vše. První, co mě napadá jsou Velikonoce. Tehdy jsem to neměl moc rád, jelikož jsme museli držet půst. Tradičně je to delší doba, ale my jsme půst drželi pouze týden – dýl jsme to nezvládli. Taky jsme museli hodně uklízet, u nás doma se tomu říkalo „velký jarní úklid“. Jedli jsme hodně špenátu, abychom byli zdraví, a taky jsme jezdili do kostela na mše. Přímo na Velikonoční pondělí jsme brzo vstávali, ať stihneme uplést pomlázky a můžeme vyrazit koledovat. Pak byly největším svátkem asi Vánoce. Připravovali jsme se na ně už začátkem Adventu, pomáhali jsme mamince s cukrovím, 23. prosince jsme zdobili stromeček jablky, perníčky a svíčkami, 24. prosince jsme drželi půst až do večere, na večeri jsme měli rybí polívku a hrachovou kaši a k tomu kapra na másle – tady musím říct, že dnešní podobu Štědrovečerní večere si užívám podstatně více. Dárků jsme si mnoho nepředávali, brali jsme to spíš jako rodinný čas a darovali jsme si akorát nějaké drobnosti. Po večeri a odpočinku jsme rozkrajovali jablka, házeli botou, a taky jsme pouštěli skořápkové lodičky se svíčkou. A taky nesmím zapomenout na Půlnoční. Z dalších tradic se mi vybavuje ještě Masopustní průvod, Mikuláš a Tři králové.“

2. Dodržujete stále tyto tradice?

„Snažil jsem se, co nejvíc to šlo, ale už to není ono, když je člověk většinu času sám. O Vánocích ke mně přijedou nejbližší, ale jinak jsem po celý rok na svátky sám, takže zbytek už neslavím. A ještě chodím o Dušičkách na hřbitov.“

3. Která z těchto tradic je Vaše nejoblíbenější?

„Kdysi to byly Velikonoce, a dnes převážně Dušičky, protože se cítím blíže k těm, kteří mi už odešli.“

4. Slavíte i nějaké světové svátky nebo tradice?

„Nene, nikdo mě ke světovým tradicím nevedl, tudíž jsem neměl potřebu se o ně někdy zajímat a slavit. Myslím si ale, že ten Halloween může být pro děti zábavný.“

5. Myslíte si, že jsou tradice pro naši kulturu významné?

„Tož nevím, jak to mají mladí dnes, ale když jsem vyrůstal já, tak významné byly. A musím říct, že některé pro mě stále velký význam mají. Takže ano, myslím si, že jsou pro kulturu významné.“

1.5. Rozhovor č. 5

1. Pamatujete si, které tradice jste v dětství dodržoval?

„Pamatuju si Vánoce, Velikonoce, Dušičky, pálení čarodějnic, Mikuláše a Tři krále. Většinu těch tradic jsme ale neslavili doma, ale spíš ve škole. U nás doma se tradice moc neřešily, jediné tak Vánoce a Velikonoce. V podstatě ty svátky, kdy jsme z toho něco měli. Na Vánoce jsme dostávali nějaké dárky, tak kdo by to neslavil rád a na Velikonoce jsme chodili ke spolužačkám a rodině a dostávali jsme třeba vajíčka nebo čokoládu. Dušičky jsme taky neslavili úplně tradičně, ale tak, že jsme sedli na vlak a jeli do vedlejší vesnice a ve tmě jsme na hřbitově dělali stezku odvahy. Na Mikuláše k nám nikdo pořádně nechodil, jenom strejda, když se s ním rodiče domluvili, ale jinak nic. Na Tři krále jsem taky nikdy nechodil, ale každý rok k nám někdo přišel, vybrali peníze, podepsali se a zase šli.“

2. Dodržujete tradice i v dospělosti?

„Dodržuju je teď dokonce i poctivěji, než když jsem byl dítě. Jelikož už teď mám vlastní a jsou ve věku, kdy už tomu i jakž takž rozumí, tak se jim to snažíme s manželkou vysvětlovat, proč se to slaví, jaké zvyky můžeme dělat, a tak podobně. Takže slavíme Vánoce, lijeme olovo, pouštíme lodičky, rozkrajujeme jablka, zapalujeme svíčky na adventním věnci, na Mikuláše se převlíkáme do kostýmů, chodíme na pálení čarodějnic a na Velikonoce pleteme i vlastní pomlázky.“

3. Kterou tradici máte nejraději?

„Manželka by se mnou určitě nesouhlasila, ale já mám nejradši Velikonoce. Hlavně teď, když už mám s kým chodit na koledu. Učím syny, že to není o tom, aby maminku zmlátili, ale aby nám neuschla.“

4. Slavíte světové svátky, jako například Valentýn nebo Halloween?

„My se těm světovým svátkům úplně vyhýbáme. Chceme, ať znají naše děti hlavně ty naše. Až budou ve škole, tak se o tom stopro dozví, a pak už bude na nich, jestli si vyberou naše nebo ty cizí.“

5. Myslíte, že mají tradice velký vliv na naši kulturu v dnešní době?

„Myslím si, že ne. Ale bylo by fajn, kdyby to rodiče svoje děti učili. Třeba by se ten vliv vrátil, ať to nevymře úplně. My to naše děti učíme a jim se to líbí, protože to berou i jako zpestření.“

1.6. Rozhovor č. 6

1. Vzpomenete si, jaké tradice jste dodržoval jako dítě?

„No tak asi Velikonoce, to si pamatuju, že jsme chodili na šmigrust po celé vesnici, jako děcka. Od domu k domu jsme chodívali, dostávali jsme vajíčka, nějakou penízku nebo i čokoládová vajíčka. Pamatuju si, že jsme i mamce pomáhali barvit vajíčka. Jako děti jsme si museli nasbírat vrbové proutí a u nás ve vesnici byl jeden pán, který nám to pletl, když jsme mu to donesli. Já jsem to nikdy neuměl uplést sám. Pak ještě Vánoce, na Dušičky jsme chodili zapalovat svíčky na hřbitov, pamatuju si ještě slet čarodějnic. To se vždycky zapálil oheň ve vesnici a pálily se čarodějnice. Na 1. máje jsme kradli májku s klukama. Taky jsme se školou chodili na lampionový průvod, a když to skončilo, tak jsme jeli s našima do Horního Benešova do cukrárny, to byla naše rodinná tradice.“

2. Dodržujete nějaké z těchto tradic dodnes?

„Už to není, co to bývalo. Velikonoce už pořádně neslavíme, maximálně ty Vánoce a Dušičky, jinak pořádně nic. Děti už odrostly, tak už ani není důvod něco slavit. Celá ta atmosféra už opadla. Co pár let si se ženou vzpomeneme na 1. máje, ale to se asi moc nedá považovat za tradici, když na to zapomínáme.“

3. Kterou z těchto tradic slavíte nejraději?

„No, jak to moc neslavíme, tak není pořádně z čeho vybírat. Ale když musím vybrat, tak asi Vánoce. Jak už jsem zmínil, tak ty Vánoce ztratily kouzlo, když už nemáme žádné malé děti. Ale myslím, že až budu mít konečně nějaké ty vnoučata, tak se i ta radost vrátí.“

4. Slavíte i světové svátky?

„Já bych rád slavil třeba Valentýna, ale manželka není zastáncem tohoto svátku, tak to teda neslavíme. Co se týče Halloweenu, tak to se sem dostalo až v posledních letech, takže jsem nikdy neměl žádný důvod ho slavit. Maximálně si vyřežeme dýni, protože vypadají hezky. Žádné převlíkání do kostýmů ale neprobíhá.“

5. Jak velký vliv si myslíte, že mají tradice na naši kulturu?

„Tohle je asi individuální pro každého, ale mi přijde, že ten vliv tak velký nebude. Tím, jak ty tradice byli v minulosti hlavně křesťanské, a těch už tady dnes moc nenajdem, i dává smysl, že už se to tak neslaví.“

1.7. Rozhovor č. 7

1. Jaké tradice jste v dětství dodržoval?

„Slavili jsme klasiku, jako jsou Vánoce, Velikonoce a Dušičky. Na Vánoce jsme odlévali olovo, babička na Velikonoce zdobila vajíčka tak, že na ně nalepila různé listy a pak je louhovala v octu, a ještě jsem jako malý chodil koledovat jako Mikuláš.“

2. Dodržujete je i dnes?

„Teď už chodím jenom koledovat na Velikonoce k babičkám a tetám, jelikož ještě nemám děti, tak chodím stále s taťkou. Na Vánoce taky chodím k rodičům, tam se scházíme celá rodina a první svátek vánoční trávíme zase u rodiny přítelkyně. Na ostatní tradice teď už kvůli práci nemám čas.“

3. Kterou tradici máte nejraději?

„Nejradši mám asi Vánoce, hlavně pro tu atmosféru a čas, který můžu strávit s rodinou, se kterou se přes rok moc nevidáme.“

4. Slavíte i světové svátky?

„S přítelkyní si na Valentýna koupíme maximálně nějaké čokolády, a pokud se zrovna hraje něco zajímavého v kině, tak jdeme tam. Jinak to nějak speciálně neslavíme. Halloween neslavím, ale byl bych rád, kdyby se v Česku rozšířila tradice „koledování po sousedech“.“

5. Jak velký vliv myslíte, že mají tradice na kulturu?

„V minulosti nepochybně zásadní, ale v současnosti mi přijde, že jejich vliv upadá. Hlavní vliv na kulturu má podle mě v dnešní době hlavně internet. Aspoň, co se mladých týče.“

1.8. Rozhovor č. 8

1. Jaké tradice si pamatujete z dětství?

„U nás doma se tradice vždycky poctivě dodržovaly. Bráchové chodili jako Tři králové, drželi jsme půst, když byl Masopust, chodili jsme na karnevaly a lampionové průvody, na Velikonoce jsme zdobili vajíčka a rozdávali je koledníkům, pálili jsme čarodějnice, na sv. Martina jsme pekli husu, na Mikuláše jsme chodili na mladší sourozence, každou adventní neděli zapalovali svíčku na věnci a na Vánoce jsme nesměli do večere jíst, jinak bychom neviděli zlaté prasátko, na večeri jsme měli luštěniny, abychom měli peníze a taky jsme si dávali pod talíř minci a rybí šupinu. Po večeri jsme lili s tátou olovo, a ještě jsme pouštěli lodičky z oříškových skořápek. Na Nový rok jsme zase nemohli jíst žádnou drůbež, jinak by nám odletělo štěstí. Ještě jsem zapoměla na Dušičky – na ty jsme chodili s celou rodinou na hřbitov, kde jsme zapálili svíčky a pak šli na procházku.“

2. Dodržujete tyto tradice i dnes?

„Vlastně dodržuju všechny, které jsem dodržovala i v dětství. Přidal se k nim ještě 1. máj, Halloween a Den sv. Patrika. Tím, že jsem byla vychovávána s tím, že jsme každou tradici slavili, tak by byla škoda, nepředat to dalším generacím.“

3. Kterou z těchto tradic slavíte nejraději?

„Když jsem byla mladší, tak to bylo asi pálení čarodějnic. Teď, když slavíme i ten Halloween, tak musím říct, že je to moje nová oblíbená tradice. Děti s tím přišly ze školy, že se jim to moc líbilo. My teda neslavíme stejně, jak to slaví v Americe, ale snažíme se aspoň něco málo dodržovat. Vyřezáváme dýně, děláme si strašidelnou výzdobu a taky schováváme na zahradě bonbóny, aby je děti mohly hledat.“

4. Slavíte i Valentýn?

„Ten se přiznám, že neslavíme. Asi nám stačí ten náš český 1. máj.“

5. Myslíte, že má slavení tradic velký vliv na kulturu?

„Rozhodně ano. Kdyby nebyly tradice, tak není ani kultura si myslím.“

Seznam použité literatury a dalších zdrojů

BLUCHA, Vladimír. *Město mezi dvěma řekami - Krnov: čtení o pozoruhodné historii města zvaného Kyrnow, Jegerdorf, Carnovia, Jägerndorf, Karniów*. Krnov: Město Krnov, 2007. ISBN 978-80-239-5542-2.

Charakteristika Mikroregionu Krnovsko. *Mikroregion Krnovsko* [online]. [cit. 2022-04-20]. Dostupné z: <https://www.mikroregionkrnovsko.cz/mikroregion-krnovsko/>

Dějiny. *Obec Osoblaha* [online]. Osoblaha [cit. 2022-04-20]. Dostupné z: <https://www.osoblaha.cz/obec/dejiny>

HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: Základní metody a aplikace*. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7367-040-2.

Historie a památky. *Obec Lichnov* [online]. Lichnov [cit. 2022-04-20]. Dostupné z: <https://www.lichnov.cz/informace-o-obci/historie-a-pamatky/>

Historie a současnost obce, znak obce. *Obec Brantice* [online]. Brantice [cit. 2022-04-20]. Dostupné z: <https://www.brantice.cz/historie-a-soucasnost-obce-znak-obce>

Historie a vztah k českému státu. *Obec Bohušov* [online]. Bohušov [cit. 2022-04-20]. Dostupné z: <https://www.bohusov.cz/obec/o-obci/historie/>

Historie i současnost obce. *Obec Slezské Pavlovice* [online]. Slezské Pavlovice [cit. 2022-04-20]. Dostupné z: http://www.slezskepavlovice.cz/?page_id=486

Historie. *Město Albrechtice* [online]. Město Albrechtice [cit. 2022-04-20]. Dostupné z: <https://www.mesto-albrechtice.cz/navstevnik/historie/>

Historie obce a okolí. *Obec Třemešná* [online]. Třemešná [cit. 2022-04-20]. Dostupné z: <https://www.tremesna.cz/historie-obce-a-okoli>

Historie obce Brantice. *Mistopisy.cz* [online]. [cit. 2022-04-20]. Dostupné z: <https://www.mistopisy.cz/pruvodce/obec/4015/brantice/historie/>

Historie. *Obec Hlinka* [online]. Hlinka [cit. 2022-04-20]. Dostupné z: <https://www.obechlinka.cz/obec/historie/>

Historie obce. *Obec Dívčí Hrad* [online]. Dívčí Hrad [cit. 2022-04-20]. Dostupné z: <https://www.divcihrad.cz/o-obci/historie-obce/>

Historie obce. *Obec Holčovice* [online]. Holčovice [cit. 2022-04-20]. Dostupné z: <https://www.obecholcovice.cz/historie-obce/ms-1012/p1=1012>

Historie obce. *Obec Liptaň* [online]. Liptaň [cit. 2022-04-20]. Dostupné z: <https://www.liptan.cz/historie/historie-obce/>

Historie obce. *Obec Slezské Rudoltice* [online]. Slezské Rudoltice [cit. 2022-04-20]. Dostupné z: <https://www.slezskerudoltice.cz/informace-o-obci/historie/>

Historie obce. *Obec Úvalno* [online]. Úvalno [cit. 2022-04-20]. Dostupné z: <https://www.uvalno.cz/obec-1/historie/historie-obce/>

Historie Rusína. *Obec Rusín* [online]. Rusín [cit. 2022-04-20]. Dostupné z: <https://www.obecrusin.cz/obec/historie/historie-rusina/>

History of the town Krnov. *TIC Krnov* [online]. Krnov, 2019 [cit. 2022-04-20]. Dostupné z: https://www.infokrnov.cz/en/vismo/dokumenty2.asp?id_org=101357&id=1128&n=history%2Dof%2Dthe%2Dtown&p1=1094

JANČÁŘ, Josef, Jan KRIST a Václav SOUKUP. *Proměny Slovácka: (Lidová kultura - od feudálního poddanství k postmodernímu společenství)*. Strážnice: Národní ústav lidové kultury, 2011. ISBN 978-80-87261-48-4.

JANEČEK, K. Myslivci v sobotu chystají dvě svatohubertské pouti. *Bruntálský a Krnovský deník*. 2014, **14**(243).

JELÍNEK, Karel, Karel ŘÍMOVSKÝ a Zdeněk SMOLÍK. *Lidové pranostiky, přísloví a zvyky v zemědělství*. Brno: Mendelova zemědělská a lesnická univerzita, 2004. ISBN 80-7157-827-4.

KOVAŘÍKOVÁ, Zuzana, Viola LYČKOVÁ a Zdeněk SMETANA. *Pranostiky: Rokem krok za krokem*. Praha: Albatros, 2006. ISBN 80-00-01989-2.

KUBA, F. Masopust v Krnově. *Bruntálský a Krnovský region*. 2019, **28**(8), 13.

LADA, Josef. *Tradiční české LÉTO*. Praha: Grada Publishing, 2017. ISBN 978-80-271-0015-6.

LADA, Josef. *Tradiční česká ZIMA*. Praha: Grada Publishing, 2016. ISBN 978-80-271-0016-3.

LANGHAMMEROVÁ, Jiřina a Jakub LANGHAMMER. *Lidové zvyky*. Praha: Lidové noviny, 2011. ISBN 978-80-7106-525-8.

Mikroregion Krnovsko. In: *Internet archive* [online]. Krnov: Mikroregion Krnovsko, 2013 [cit. 2022-04-20]. Dostupné z: https://web.archive.org/web/20131217161404/http://www.mikroregionkrnovsko.cz/dokumenty/cestovni_ruch/Mikroregion-Krnovsko-2013.pdf

MOTLOVÁ, Milada a Tomáš ŘÍZEK. *Český rok od jara do zimy*. Praha: Fortuna Libri, 2010. ISBN 978-80-7321-522-4.

Na Tradiční jarmark dorazí show Smokeman. *Krnovské listy* [online]. 2017, 21(7), 4 [cit. 2022-04-20]. Dostupné z: https://www.krnov.cz/assets/File.ashx?id_org=7455&id_dokumenty=23141

O KRRR!. *KRRR!* [online]. Krnov [cit. 2022-04-20]. Dostupné z: <https://www.krrr.cz/o-festu/o-krrr>

O městě. *Janov* [online]. Janov [cit. 2022-04-20]. Dostupné z: <http://www.mestojanov.cz/o-meste/ds-50/p1=52>

O městě. *Město Albrechtice* [online]. Město Albrechtice [cit. 2022-04-20]. Dostupné z: <https://www.mesto-albrechtice.cz/mesto/mesto-albrechtice/o-meste/>

OTÁHAL, Dalibor. Cvilín bude opět patřit Svatohubertské pouti a mysliveckým tradicím. *Bruntálský a Krnovský deník.cz* [online]. 2021 [cit. 2022-04-20]. Dostupné z: https://bruntalsky.denik.cz/zpravy_region/cvilin-bude-opet-patrit-svatohubertske-pouti-a-mysliveckym-tradicim-20211028.html

Sgrafito - klasická technika nástěnné malby. *Výtvarný ateliér* [online]. 2013 [cit. 2022-04-20]. Dostupné z: <https://www.malovanikresleni.cz/news/sgrafito-klasicka-technika-nastenne-malby/>

Současnost. *Obec Čaková* [online]. Čaková [cit. 2022-04-20]. Dostupné z: <https://www.cakova.cz/soucasnost>

Současnost. *Obec Jindřichov* [online]. Jindřichov, 2011 [cit. 2022-04-20]. Dostupné z: <https://www.obecjindrichov.cz/obec/informace-o-obci/soucasnost/>

ŠOTTNEROVÁ, Dagmar. *Jaro*. Olomouc: Rubico, 2007. ISBN 978-80-7346-074-7.

ŠOTTNEROVÁ, Dagmar. *Léto a podzim*. Olomouc: Rubico, 2006. ISBN 80-7346-066-1.

ŠTĚPÁN, J. Milovníci historie a starých řemesel žijí podle středověkých obyčejů. *Bruntálsko*. 2012, 1(12), 6.

TINKOVÁ, Eva a Jan HORA. *České svátky a tradice*. Computer Media, 2010. ISBN 978-80-7402-078-0.

Úvodní strana. *Obec Býkov-Láryšov* [online]. Býkov-Láryšov [cit. 2022-04-20]. Dostupné z: <https://www.bykov-larysov.cz/uvodni-strana.php>

VAŠKŮ, Zdeněk. *Velký pranostikon: 3 000 pranostik*. Praha: Academia, 1998. ISBN 80-200-0650-8.

VEČERKOVÁ, Eva. *Obyčeje a slavnosti v české lidové kultuře*. Praha: Vyšehrad, 2016. ISBN 978-80-7429-627-7.

Základní informace. *Heřmanovice* [online]. Heřmanovice [cit. 2022-04-20]. Dostupné z: <https://www.hermanovice.cz/>

Základní informace o obci. *Obec Lichnov* [online]. Lichnov [cit. 2022-04-20]. Dostupné z: <https://www.obeclichnov.cz/zakladni-informace-o-obci>

Založení obce. *Obec Krasov* [online]. Krasov [cit. 2022-04-20]. Dostupné z: <http://www.obec-krasov.eu/zalozeni-obce/d-1339/p1=1298>

Seznam příloh

Příloha č. 1 – rozhovory s respondenty

Anotace

Jméno a příjmení:	Lucie Kotásková
Katedra:	Katedra společenských věd
Vedoucí práce:	Mgr. Monika Kudelová
Rok obhajoby:	2021/2022

Název práce:	Tradice, zvyky a obyčeje na Krnovsku
Název práce v angličtině:	Traditions and customs in the Krnov region
Anotace práce:	Tato práce se zabývá tradicemi, zvyky a obyčejí na Krnovsku. První část teoretické části se zabývá obcemi, které v krnovském regionu leží a druhá část se zabývá samotnými tradicemi, zvyky a obyčejí. Jsou zde charakterizovány pojmy tradice, zvyky, obyčeje a pranostiky, jednotlivé tradice a zvyky, a také je zde popsáno, jak se tyto tradice a zvyky slaví. Praktická část je zaměřená na 4 obce krnovského regionu, a to na Krnov, Město Albrechtice, Lichnov a Brantice. Z těchto obcí pochází respondenti, kteří pomocí polostrukturovaných rozhovorů pomohli naplnit cíl výzkumu.
Klíčová slova:	tradice, zvyky, obyčeje, pranostiky, roční období, Krnovsko, krnovský region, obec, Krnov, Město Albrechtice, Lichnov, Brantice
Anotace práce v angličtině:	This thesis focuses on traditions and customs in the Krnov region. The first part of the theoretical part focuses on villages in the Krnov region and the second part deals with traditions and customs and also how people celebrate them. The practical part is focused on 4 villages, which are Krnov, Město Albrechtice, Lichnov and Brantice. Those villages were chosen because of the respondents that live there, who helped to fulfil the aims of this research.
Klíčová slova v angličtině:	traditions, customs, seasons, Krnov region, village, Krnov, Město Albrechtice, Lichnov, Brantice
Rozsah práce:	57 stran
Jazyk práce:	český jazyk